Religió mesopotàmica

Religió

- **Sistema mitològic Pròxim Orient Antic**
  - **Basat en 3 pors**
    - ***Por al que està més a dalt***
      - **Món sobrehumà**
    - ***Por al que ha de vindre***
      - **Incertesa futur**
    - **Por al que va ser**
      - **Món dels difunts**

- **Déu (paraula)**
  - **Sumeri: *dingir* (déu / deessa)**
  - **Accadi: *Ilum* (déu) / *iltum* (deessa)**

Fonts coneixement religió mesopotàmica

- **Fonts informació religió Mesopotàmia**
  - **Arqueològiques**
  - **Iconogràfiques**
  - **Textuals**
- **Fonts textuals**
  - **Relats mitològics**
  - **Himnes i oracions**
  - **Texts rituals**
  - **Texts adivinaòris**
  - **Texts històrics**
  - **Texts legals I administratius**
  - **Literatura**
- ***Pràctiques i creences religioses canvien amb el pas del temps***
  - **3000 anys evolució**

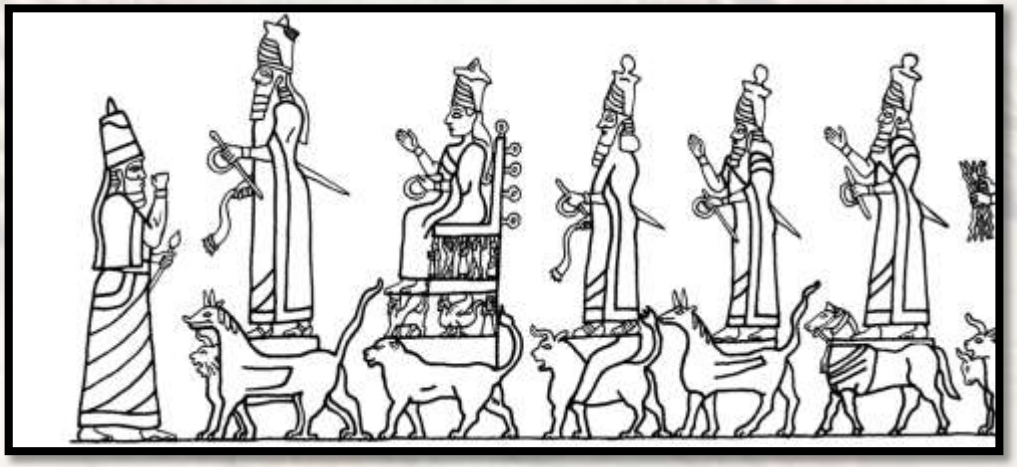
Religió

- **Religió mesopotàmica**
  - **Politeista**
  - **Henoteista (a partir del I mil·lenni a.C.)**
    - ***Creença en un únic Déu admetent l'existència o possible existència d'altres divinitats***
    - ***Creença en diversos déus entre els quals en destaca un***

Divinitats

- **Déus eren essers personals**
  - **Divinitats antropomorfes**

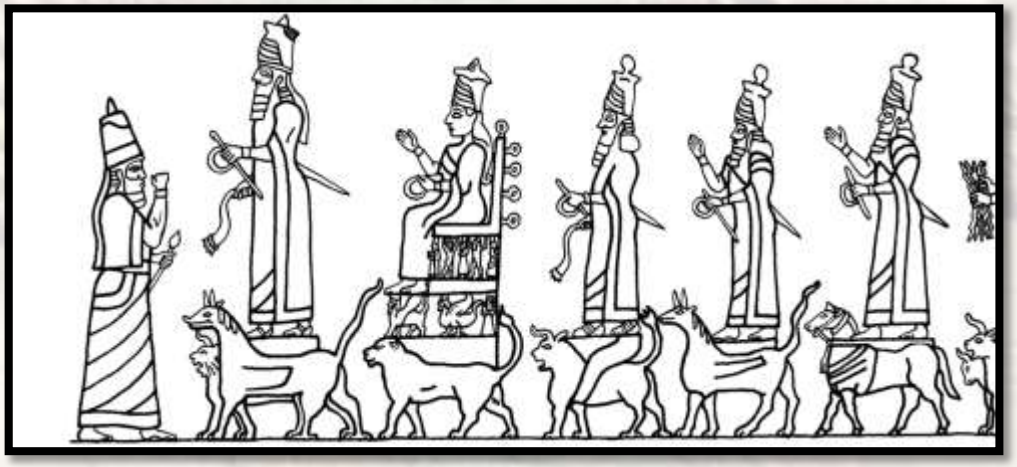
- **Naturalesa divinitats**
  - **Fenòmens naturals o astrals**
    - Divinitats del sol, de la lluna...
  - **Exaltació fenòmens socials**
    - **Nisaba**, deessa escriptura
    - **Inanna**, deessa amor
    - **Utu**, déu justícia...

- ***Déus tenien funcions i dominis diferents***

Panteó mesopotàmic

- **Panteó mesopotàmic**
  - Estructura familiar
  - Jerarquies entre els déus (podien variar)

- **Procés sincretisme divinitats mesopotàmiques**
  - Déus sumeris i accadis (semites)
  - **Utu** (déus del sol) -> **Shamash** (déu del sol I la justícia

Religió

- **Deu An (cel)**
  - Governa sobre ***assemblea de déus (unken / puhrum)***
    - Integrada pels grans déus
  - ***Determinava el destí de les persones***

- **Divinitats especialitzades**
  - ***I jerarquitzades***

Religió

- ***Divinitat mesopotàmica arbitràriament poderosa***
  - ***Home depenia totalment divinitats***
- ***Déus eren propicis***
  - *Si eren* ***reconeguts i apreciats***
  - ***Ofrenes i sacrificis***
- **Culte, temples i sacrificis**
  - Garantien **subsistència de la societat**
- **Déu habitava un temple**
  - Rebia un **ritual alimentari**
  - La seva imatge **es rentava, es vestia...**

Divinitats mesopotàmiques

- **Existència 2.000 – 3.000 divinitats diferents**
  - **Uns 50, grans déus**
  - No eren iguals en
    - ***Estatus i poder***

- **Nammu**, *deessa aigües primigènies. Mare dels déus*
- **An / Anu**, *déu del cel, pare dels déus*
- **Ki / Ninhursag**, *deessa de la terra, dona déu An*
- **Enlil**, *déu de l'aire, vent i tempesta*
  - **Cap del panteó divinitats**
- **Enki**, *déu de la vida, de l'aigua, del coneixement i dels oficis*
- **Ninlil**, *deessa vent del sud*

- **Enlil, Enki i An, *Trinitat déus principals***

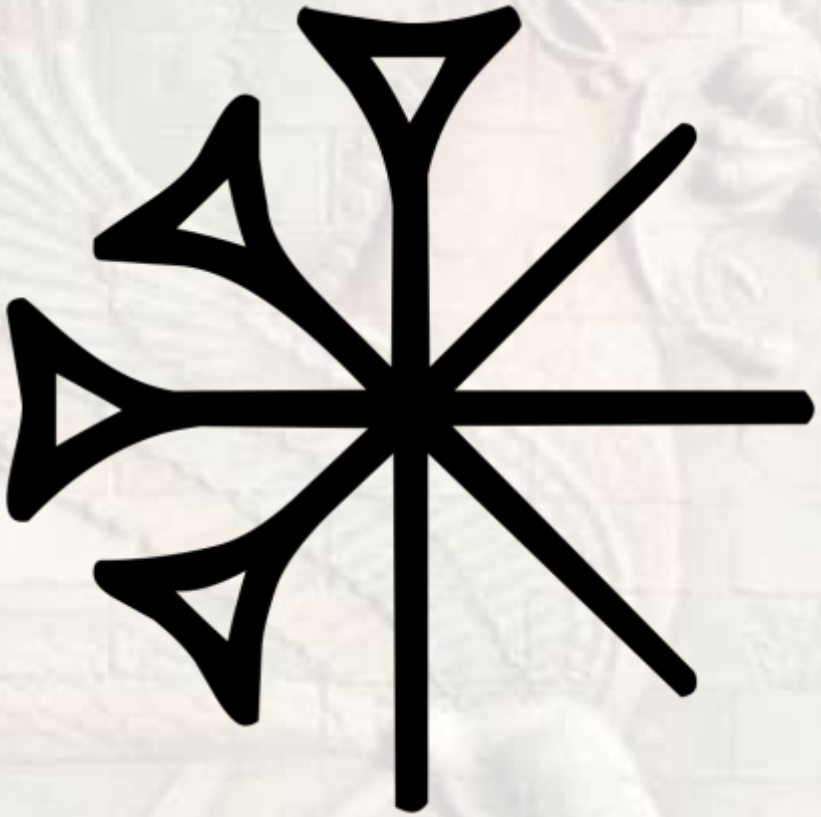

Déu Enki

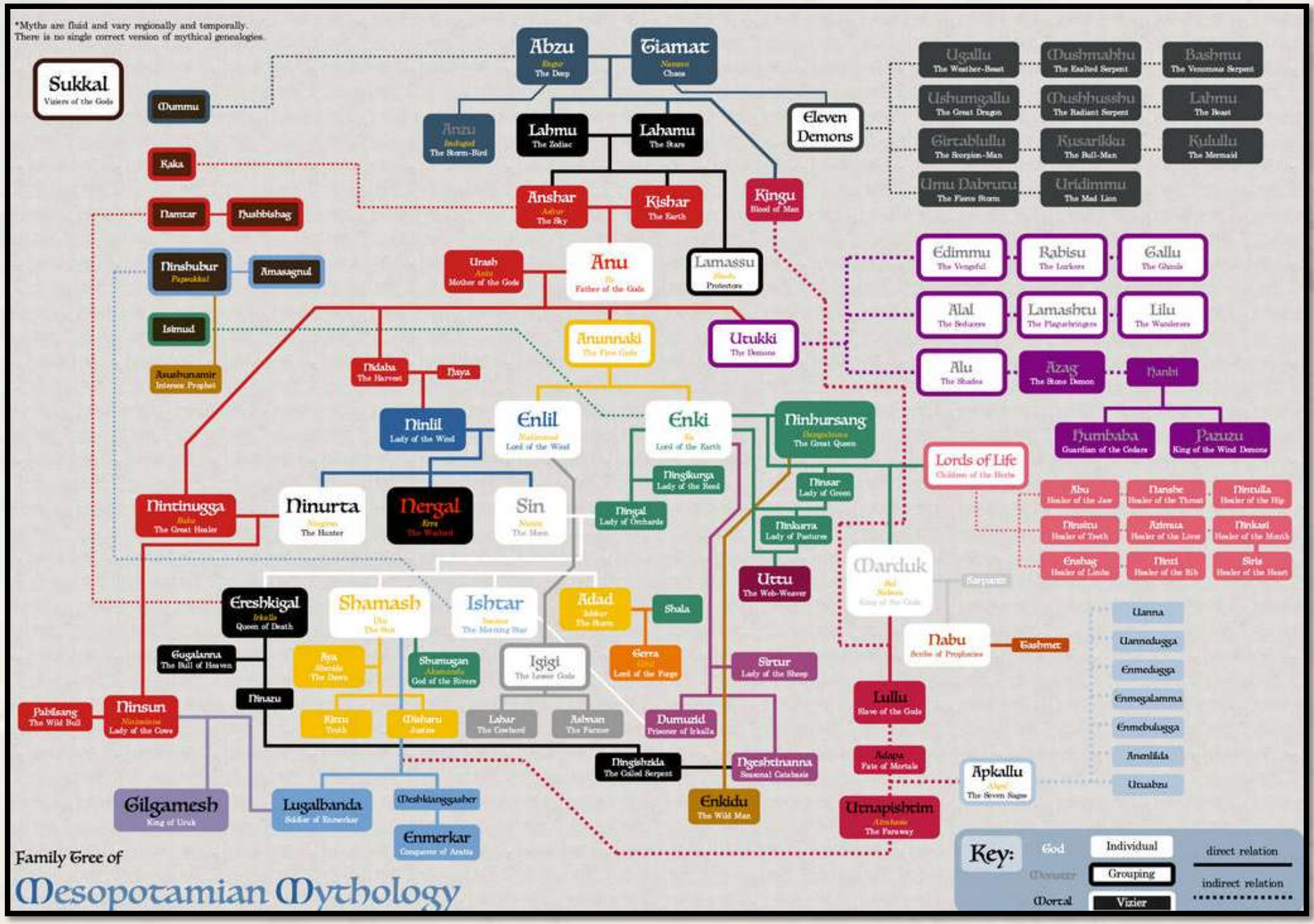
Divinitat mesopotàmiques

- **Nergal**, *déu de l'infern, senyor dels morts*
- **Nanna / Sin**, *déu lluna*
- **Utu**, *déu Sol, justícia i oracles*
- **Inanna / Ishtar**, *deessa de l'amor, fecunditat i de la guerra*
- **Iskur**, *déu de la tempesta*
- **Nisaba**, *deessa de l'escriptura, dels cereals*
- **Ereshkigal**, deessa de l'inframon
- **Ninurta**, *déu de la vegetació i de la cacera. Senyor de l'arada*
- **...**

- **Deesses mare**
  - **Nintu**, Senyora de la llum
  - **Ninmah**, Excelsa dama

Signe cuneïforme sumeri DINGIR (divinitat)
Forma d'estrella

*Myths are fluid and vary regionally and temporally.
There is no single correct version of mythical genealogies.
Sukkal
Viziers of the Gods
Mummu
Abzu
Tiamat
Chaos
Anzu
Lahmu
The Zodiac
Lahamu
The Stars
Eleven Demons
Ugallu
The Weather-Beast
Mushmahhu
The Exalted Serpent
Bashmu
The Venomous Serpent
Ushumgallu
The Great Dragon
Mushhussu
The Radiant Serpent
Lahmu
The Beast
Girtablullu
The Scorpion-Man
Kusarikku
The Bull-Man
Kulullu
The Mermaid
Umu Dabrutu
The Fierce Storm
Uridimmu
The Mad Lion
Kaka
Namtar
Pushbishag
Anshar
The Sky
Kishar
The Earth
Kingu
Blood of Men
Ninshubur
Amasagnul
Urash
Mother of the Gods
Anu
Father of the Gods
Lamassu
Protectors
Edimmu
The Vengeful
Rabisu
The Lurkers
Gallu
The Ghouls
Alal
The Seducers
Lamashtu
The Plaguebringers
Lilu
The Wanderers
Alu
The Shades
Azag
The Stone Demon
Nanshi
Ismud
Asushunamir
Interior Prophet
Anunnaki
Utukki
The Demons
Nidaba
The Harvest
Haya
Ninlil
Lady of the Wind
Enlil
Lord of the Wind
Enki
Lord of the Earth
Ninhursang
The Great Queen
Humbaba
Guardian of the Cedars
Pazuzu
King of the Wind Demons
Lords of Life
Children of the Herbs
Ningikurga
Lady of the Reed
Ninsar
Lady of Green
Abu
Healer of the Jaw
Nanshe
Healer of the Throat
Ninsutila
Healer of the Hip
Ninsitu
Healer of Teeth
Azimua
Healer of the Liver
Ninkasi
Healer of the Mouth
Ninshag
Healer of Limbs
Nintu
Healer of the Rib
Siris
Healer of the Heart
Nintinugga
The Great Healer
Ninurta
The Hunter
Nergal
Sin
Ningal
Lady of Orchards
Ninkurra
Lady of Pastures
Uttu
The Web-Weaver
Marduk
Karpanit
Ereshkigal
Queen of Death
Shamash
The Sun
Ishtar
The Morning Star
Adad
Shala
Gugalanna
The Bull of Heaven
Nin
Shumugan
God of the Rivers
Igigi
The Lower Gods
Gerra
Lord of the Forge
Sirtur
Lady of the Sheep
Nabu
Scribe of Prophecies
Ezuhmec
Lullu
Slave of the Gods
Nanna
Nannedugga
Enmedugga
Enmegalamma
Enmebulugga
Anenlilda
Utuabzu
Ninazu
Pabilsag
The Wild Bull
Ninsun
Lady of the Cows
Kittu
Truth
Misharu
Justice
Lahar
The Cowherd
Ashnan
The Farmer
Dumuzid
Prisoner of Irkalla
Ningishzida
The Guild Serpent
Nigeshtinanna
Seasonal Catalysis
Adapa
Fate of Mortals
Apkallu
The Seven Sages
Gilgamesh
King of Uruk
Lugalbanda
Soldier of Enmerkar
Meshkiangagher
Enmerkar
Conqueror of Aratta
Enkidu
The Wild Man
Utnapishtim
The Faraway
Key:
God
Monster
Mortal
Individual
Grouping
Vizier
direct relation
indirect relation
Family Tree of
Mesopotamian Mythology

Religió

- **Déus protectors**
  - **Persona**
  - **Família**
  - **Estat**

- **Déus protectors nacionals**
  - **Tishpak, ciutat d'Esnunna**
  - **Inanna, ciutat d'Uruk**
  - **Ninurta, ciutat de Lagash**
  - **Ningal, ciutat d'Ur**
  - **Ninisinna, ciutat d'Isin**

- **Nippur, capital religiosa a Mesopotamia**
  - Ciutat santa
  - ***Temple principal déu Enlil***

Pietat popular

- **Pietat popular**
  - ***Fora de la religió oficial***
  - **Déu personal**
    - ***Relació persona i una divinitat protectora***
    - Divinitat “més propera”
  - **Protecció assegurada a través**
    - *Plegaria*
    - *Culte*
    - *Sacrificis*
  - **Protecció contra**
    - *Malaltia*
    - *Pobresa*
    - *Calumnia...*

El Més Enllà

Creences mesopotàmiques Més Enllà

- **Fonts informació Més Enllà a Mesopotàmia**
  - **Texts literaris**
    - *Epopeia de Guilgamesh*
  - **Texts per ser recitats als rituals religiosos**
  - **Inscripcions a les tombes**
  - **Edictes i cròniques**
  - **Cartes reials i privades**
  - **Comentaris sobre cultes**
  - **Texts màgic-mèdics**
  - **Auguris i fórmules de maledicciones**

Déu Nergal, déu de l'Inframón

L'inframón

- **Idees Més Enllà**
  - ***Evolucionen amb el pas del temps***
- **Inframón**
  - Versió tenebrosa vida a la terra
  - Ubicat sota terra
- **Descripcions Inframón**
  - Versió insípida vida a la terra
  - *Terra obscura sense retorn*
- ***"Iri.gal"*(sumeri), Gran ciutat subterrània**
  - Protegida 7 muralles i 7 portes
  - Resideixen esperits dels morts

Déu Nergal, déu de l'Inframón

L'inframón

- **Inframón mesopotàmic**
  - No és un Infern
  - No s'oposa al Cel o Paradís
  - No és lloc de càstig ni recompensa
  - ***És l'únic destí esperits dels morts***
- ***Ganzer / Arallu***, Comunitat esperits de l'Inframón

Pazuzu, rei dels dimonis a la mitologia sumèria

Creences mesopotàmiques Més Enllà

- **Món dels morts**
  - **Governat divinitats específiques**
  - **Ordre jeràrquic**
- **Deessa Ereshkigal, primera reina de l'Inframón**
  - **Substituïda pel déu Nergal**
- **Anunnaki, divinitats inframón**
  - Déus auxiliars Inframón
  - Jutges dels morts

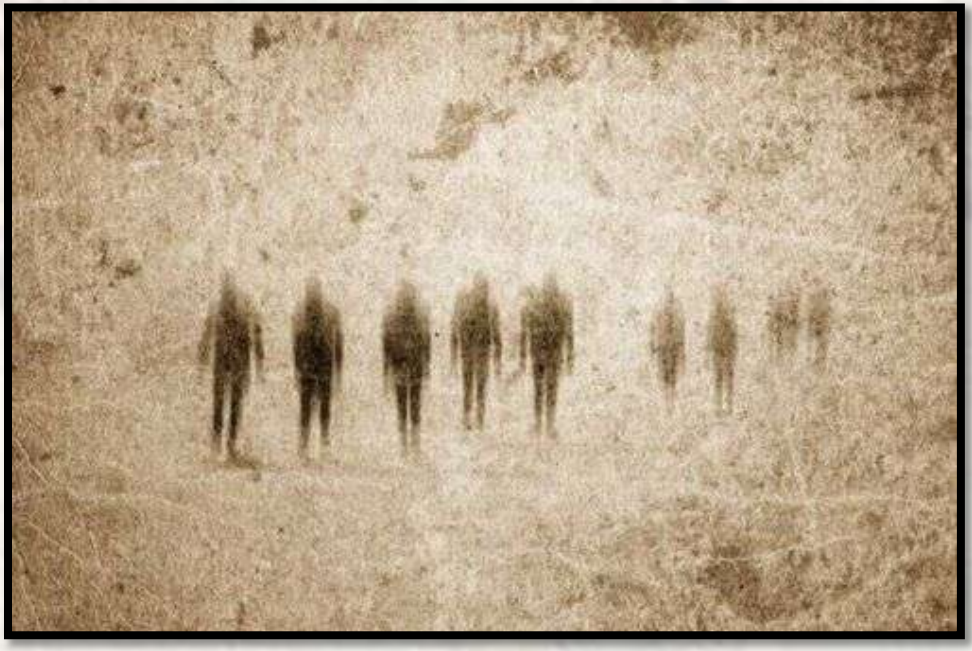
Relleu mostra a Ishtar o la seva germana Ereshkigal

Destí després de la Mort

- **Éssers humans**
  - Creats barrejant argila i sang **déu We-ilu** (déu rebel)
  - **Humans doble component**
    - ***Terrenal i diví***

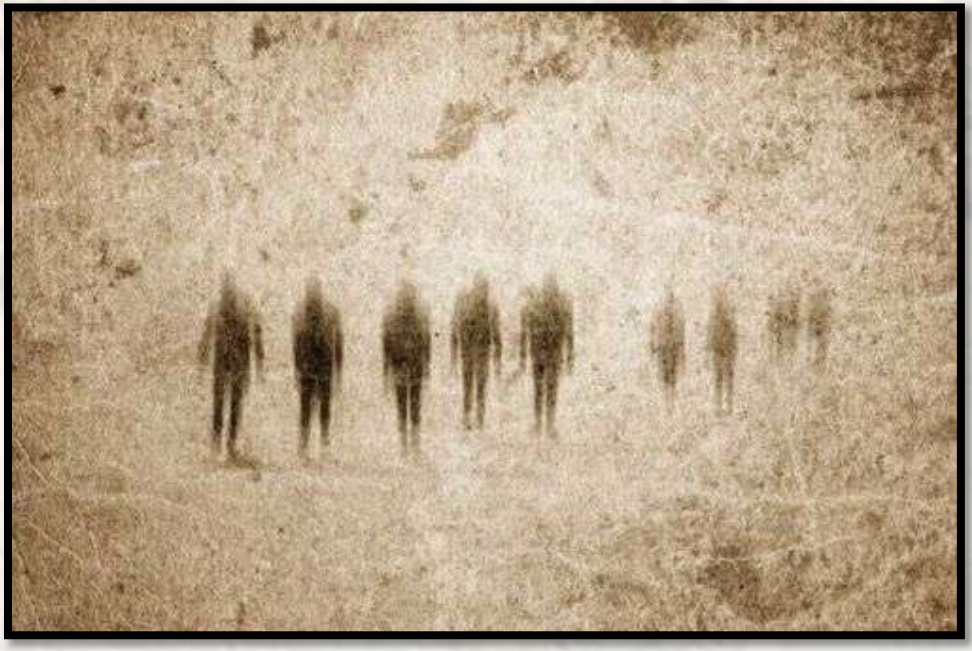
- **Enki**, instaura mortalitat dels humans (creació)
  - ***Defineix natura humana***

- **Vida no finalitza amb la mort**
  - Continuava en forma de ***gidim / eṭemmu***
  - ***Esperit o fantasma habita Inframón***

Destí després de la Mort

- **Mort, etapa de transició**
  - 2 estats existència diferents
- ***Etemmu* lligat estretament cadàver**
  - Manté necessitats corporals
    - Fam i set
- **Inici llarg recorregut a l'Inframón (*"iri.gal"*)**
  - **Enterrament i dol importants**
  - **Recorregut ple de dimonis**
- **Judici dels Annunaki**
  - **No és un judici ètic / moral**
    - ***Comportament del difunt en vida***
  - **Judici administratiu**
    - ***Adjudicava destí a l'Inframón***

Destí després de la Mort

- **Posició *etemmu* a l'Inframón s'establia**
  - Posició social difunt en vida
  - Cura del seu cos i tomba després de mort

- **Ordre social Inframón imitava el de la terra**
  - ***Reis continuaven sent reis***
  - ***Sacerdots continuaven sent sacerdots***

Impressió d'un segell-cilindre sumeri que mostra el déu Dumuzid torturat a l'inframón per dimonis

Relació entre vius i morts

- **Destí *etemmu* depenia realització**
  - **Rituals funeraris**
    - Enterrament cos
    - Dol ritual
  - **Ofrenes**
    - Permeten existència confortable a l'Inframón (manteniment)
      - Menjar i veure

Impressió d'un segell de cilindre sumeri que mostra el déu Dumuzid torturat a l'inframón per dimonis

- **Fill major, Principal responsable ofrenes**
  - ***Rebia una part més gran de l'herència***

Relació entre vius i morts

- **Esperits en pau a l'Inframón**
  - ***Reben ofrenes regularment***
  - Eren esperits amigables
  - Podien ajudar als vius
- **Esperits no rebien rituals funeraris o ofrenes adequades**
  - Esperit inquiet (dimoni)
  - ***Persones que no havien estat enterrades***
  - ***Havien patit mort violenta***
  - ***Havien mort sense casar-se***
- **Esperits violents**
  - Podien perseguir a les seves víctimes
  - Posseir-les
  - Podien apareixen en somnis
  - Podien provocar malalties
  - Provocar desgràcies físiques i mentals

Impressió d'un segell de cilindre sumeri que mostra el déu Dumuzid torturat a l'inframón per dimonis

Relació entre vius i morts

- **Versos "*Lloaré al Senyor de la Saviesa*" (poema mesopotàmic)**

  La malaltia debilitant s'aprofita de mi:

  Un vent malèfic ha bufat [des de] l'horitzó,

  El mal de cap ha sorgit de la superfície de l'inframón...

  L'irresistible [esperit] va sortir d'Ekur (Temple d'Enlil a Nippur)

  [El dimoni-Lamastu va baixar] de la muntanya

- **Com lluitar amb *etemmus* venjatius**
  - Fer nus màgics
  - Amulets
  - Untar-se ungüents màgics
  - Beure pocions màgiques
  - *Enterrar una figureta suplent que representés l'esperit, i abocar-hi libacions mentre es recitaven encantaments*

Fantasma dibuixant en una tauleta babilònica
Tauleta representa un fantasma masculí aparentment malhumorat i barbut que una dona condueix a l'inframón amb una corda

Pietat popular, màgia, món dels morts

Endevinació i màgia

- **Màgia**
  - **Objectiu:** eliminar els mals que assolaven l'home
  - ***Neutralitzar i desviar la trajectòria del mal***

- **Endevinació**
  - Voluntat saber què els deparaven els déus
  - Interpretació signes enviats déus
  - Molt estesa a Mesopotàmia

- **Analogia, principi bàsic**
  - ***Qualsevol semblança proporcionava un enllaç lògic***

Endevinació i màgia

- **Mètodes més freqüent Endevinació**
  - **Extispicina**, Inspecció vísceres d'una víctima
    - *Fetge i pulmons d'animals ritualment sacrificats*
  - **Auguri**, observació vol de les aus
    - Forma de menjar el gra
  - **Lecanomancia**, observació formes adoptaven les gotes d'oli sobre l'aigua
  - **Aleuromància**, Observació munts de farina

  - Observació **malformació fetus**
  - Interpretació dels **somnis**
  - Observació fu**m encens**

- ***Baru***, sacerdot expert en endevinació
  - ***Desxifrar el missatge transmès pels déus a través dels signes***

Conjurs

- **Màgia omnipresent a Mesopotàmia**
  - *A totes les classe socials*

- ***Asipu*, conjurador o exorcista**
  - Expert en màgia blanca
    - *Desviar la trajectòria del mal*
    - *Eliminar el mal del cos d'una persona*

- ***Es creia que les malalties eren obra dels déus i dels dimonis***

Món dels morts

- **Vida després de la mort**
  - **Considerada negativa** a Mesopotàmia
    - Contrària a la **visió positiva a Egipte**
    - ***Provoca por envers la mort / els morts***
- ***Gidim / Etemmu*, restes espirituals difunt** persistia després de la mort
  - Similars a **dimonis**
  - Espectre **pot afectar negativament la vida dels vius**
    - Podia provocar **malalties i desgràcies**
    - ***Si no era atès convenientment***

Món dels morts

- **Per evitar intromissions malèfiques dels difunts**
  - S'havia de tenir **cura d'ells**

- **Enterraments (inhumació)**
  - *Record dels vius*
  - *Ofrenes (libacions)*
  - *Sacrificis funeraris*

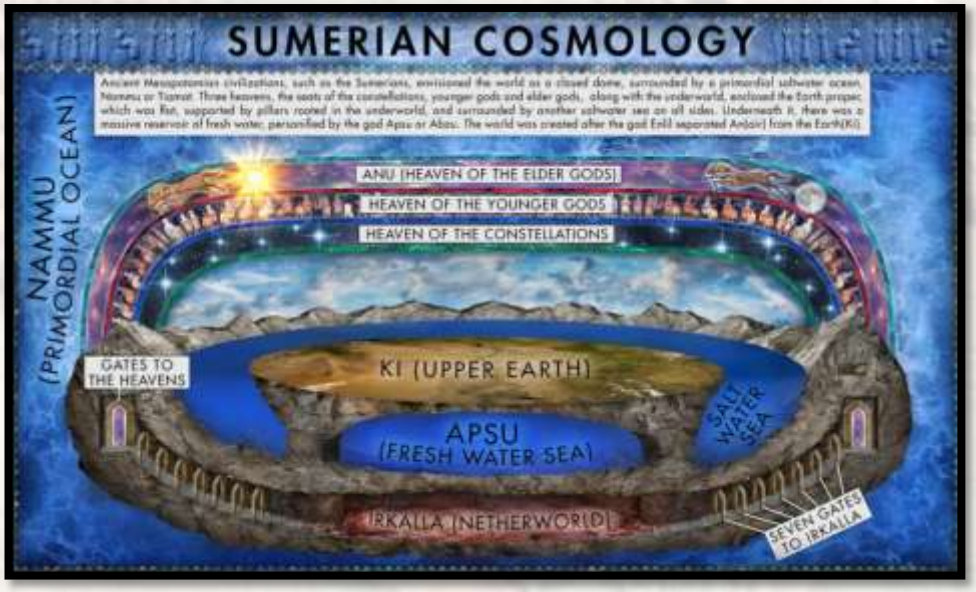

Cosmologia

Cosmologia mesopotàmica

- **Cosmologia**
  - **Creació, estructura i funcionament Univers**

- **Cel i terra (Creació)**
  - ***an.ki* (sumeri)**
  - ***šamû u ersetu* (accadi)**

Com es va originar el món?

- **Diferents relats origen del món**
  - **3.000 anys d'història**
  - **Diferents pobles i cultures**

- **Nammu, Divinitat creadora**
  - ***Mare de tots els déus***
  - Representa estat aquós primitiu
  - ***Existeix abans de les regions còsmiques diferenciades***

Com es va originar el món?

- **Origen món**
  - Separació del **Cel i la Terra**
  - **Cel**, possessió **An** (déu del cel)
  - **Terra**, possessió **Enlil**, Senyor del Vent, déu de la tempesta
  - **An i Enlil**, Fills deessa Nammu

- **Existència genealogies de déus**
  - ***Jerarquia generacional***
  - **An, Enlil i Enki,** Trinitat grans déus
  - **Enki,** Senyor de la terra (fill Anu)

- **Origen panteó divinitats**
  - **sumèries / mesopotàmiques**

Relació entre els déus i el món fenomenal?

- **Déus resideixen en regions divines**
  - Capacitat transcendir aquestes regions
  - Actuar al món real / humà
  - ***Agents protecció i destrucció***

- **Grans déus habiten regions específiques del cosmos**
  - **Anu** (Cel)
  - **Enlil** (Terra)
  - **Enki** (***Apsu***, aigües subterrànies)

Hi ha ordre i justícia a l'univers?

- **Déus paper ambivalent**
  - **Anu**, crea al Cosmos
  - **Engendra forces ordre i desordre**
    - ***Forma de dimonis***

- **Enlil, doble paper similar a Anu**
  - **Portador Bé a la humanitat**
  - **Agent de destrucció**

Taules del destí

- **Taules dels destí, Representació Ordre universal**
  - ***Textos contenien destí déus i humanitat***
  - **Diferents propietaris**
    - **Enki**
    - **Enlil...**
    - ***Segons diverses tradicions***
  - ***Propietari les podia modificar a voluntat***

Hi ha ordre i justícia a l'univers?

- **Ordre i justícia mesopotàmica**
  - **Lligats a la voluntat divina**
  - **Poder déus decretar totes les coses**
    - ***Incloent el mal i la desgràcia***

- **Voluntats dels déus**
  - ***Considerada incomprensible pels humans***
  - **Desenvolupament**
    - **Endevinació**, coneixement previ fets determinats pels déus
    - **Màgia**, per suplicar als déus
    - **Encantaments**, apaivagar els déus

Com es produeixen les coses al món?

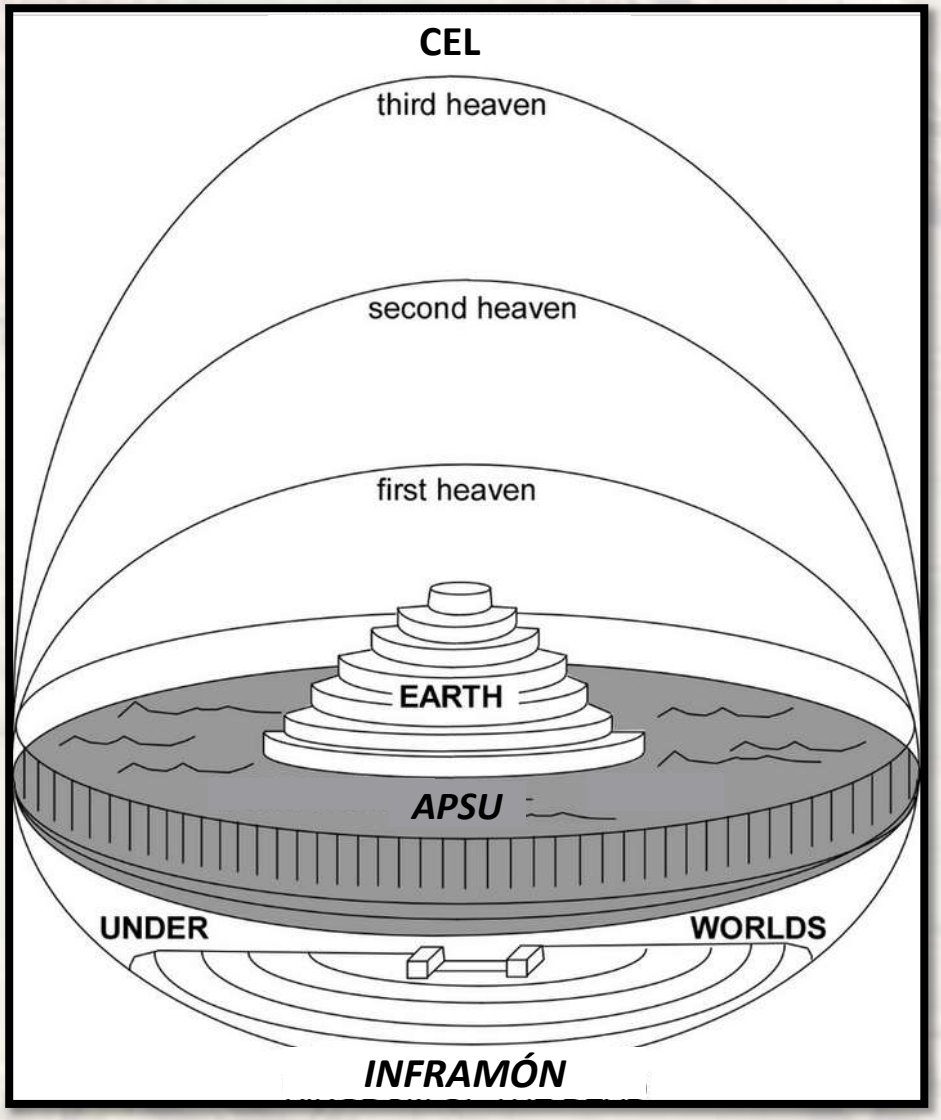
- **Déus actuen al cosmos (món)**
  - **Capacitat fer esdevenir fenòmens**
  - A través **decrets i judicis divins**
  - ***Aporten ordre i desordre al món***

- **Motiu creació de humans**
  - ***Treballar pels déus***
  - **Enki i Ninmah** (deessa mare sumèria), creen humans amb
    - **Argila**
    - **Carn i sang d'un déu sacrificat**
  - **Altra tradició sumèria**
    - **Enlil** crea humanitat al lloc on es separa el cel de la terra
    - **Mitjançant l'aixada**

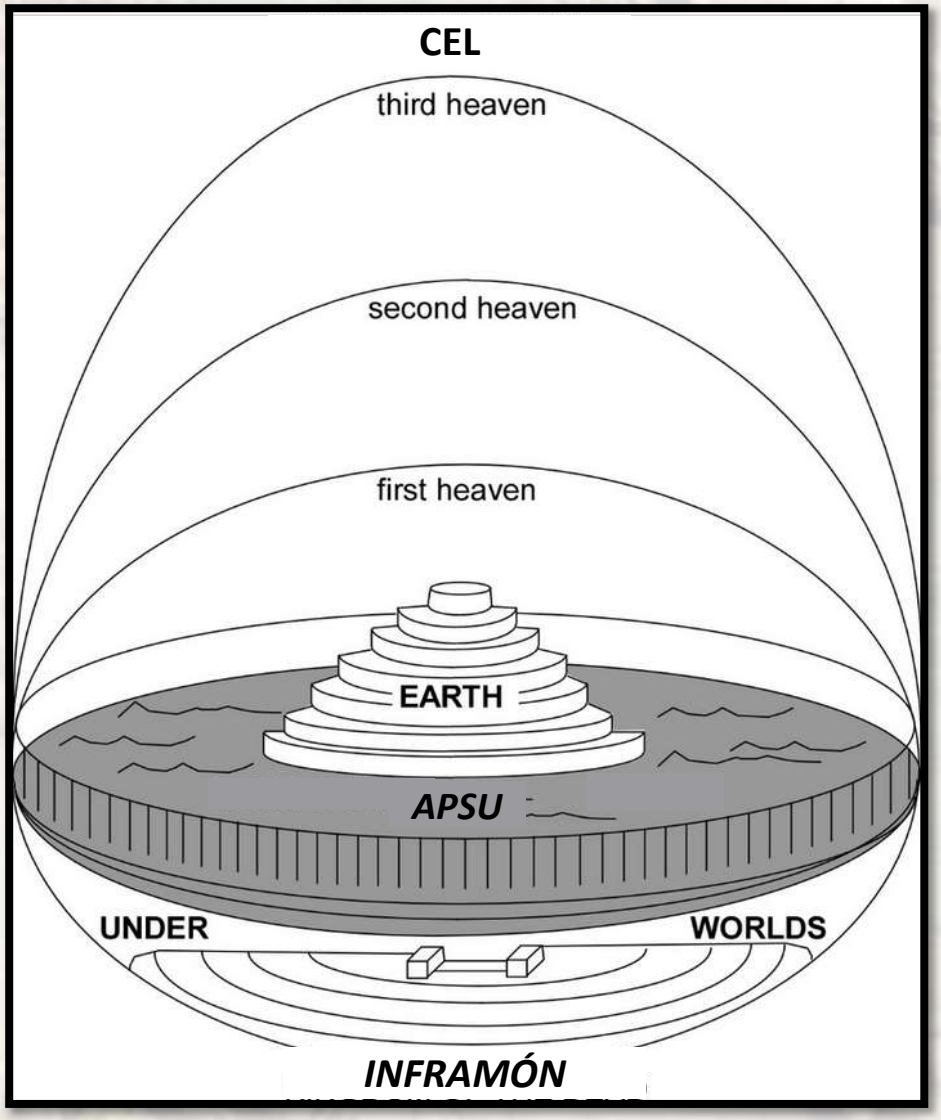
Relació de la Terra amb el Cel?

- **Món**
  - Regions còsmiques disposició vertical
    - ***Cel***
    - ***Terra***
    - ***Inframón***
  - **Estructura triple regions còsmiques**
    - Cel **superior, mitjà i inferior**
    - Terra **superior, mitjana i inferior**
- **Terra Superior (sota el cel)**
  - ***Resideixen "ànimes" humanes***
- **Terra Mitjana**, residència **Enki**
- **Inframón**

Estructura regions celestials

- **Cel Superior**
  - **Residència Anu**
  - **Poblat amb 300 *Igigi* o grans déus**
- **El Cel Mitjà**
  - **Pertany als Igigi**
- **Cel Inferior**
  - **Estrelles i constel·lacions**
  - ***Dibuixades superfície del cel inferior***
- **Estrelles, signes "escrits" pels déus**
  - ***Observables i interpretables pels humans***

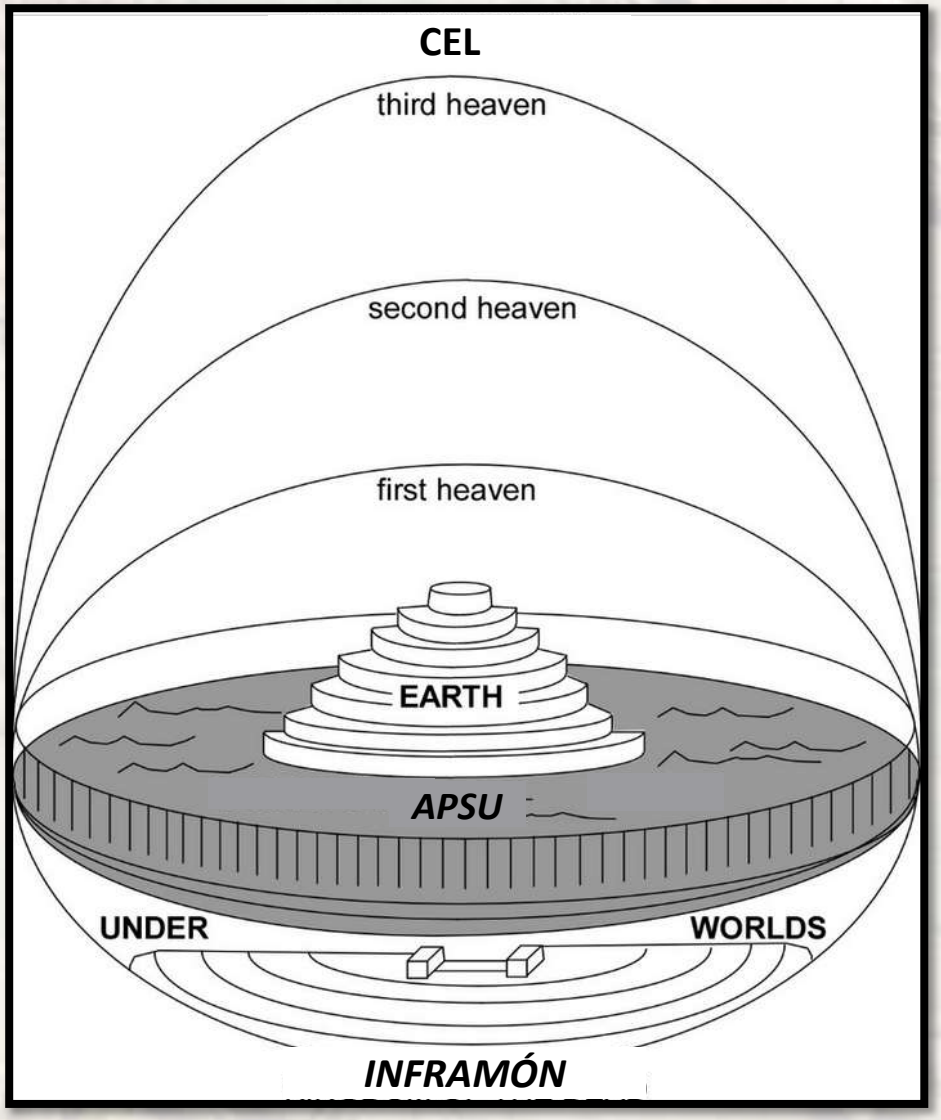

Aigües Còsmiques

- ***Apsu*, les profunditats aquàtiques**
  - ***Mitologia sumèria i accàdia***
  - Localitzades sota la Terra
  - Residència déu Enki
  - Terra sura sobre *l'Apsu*

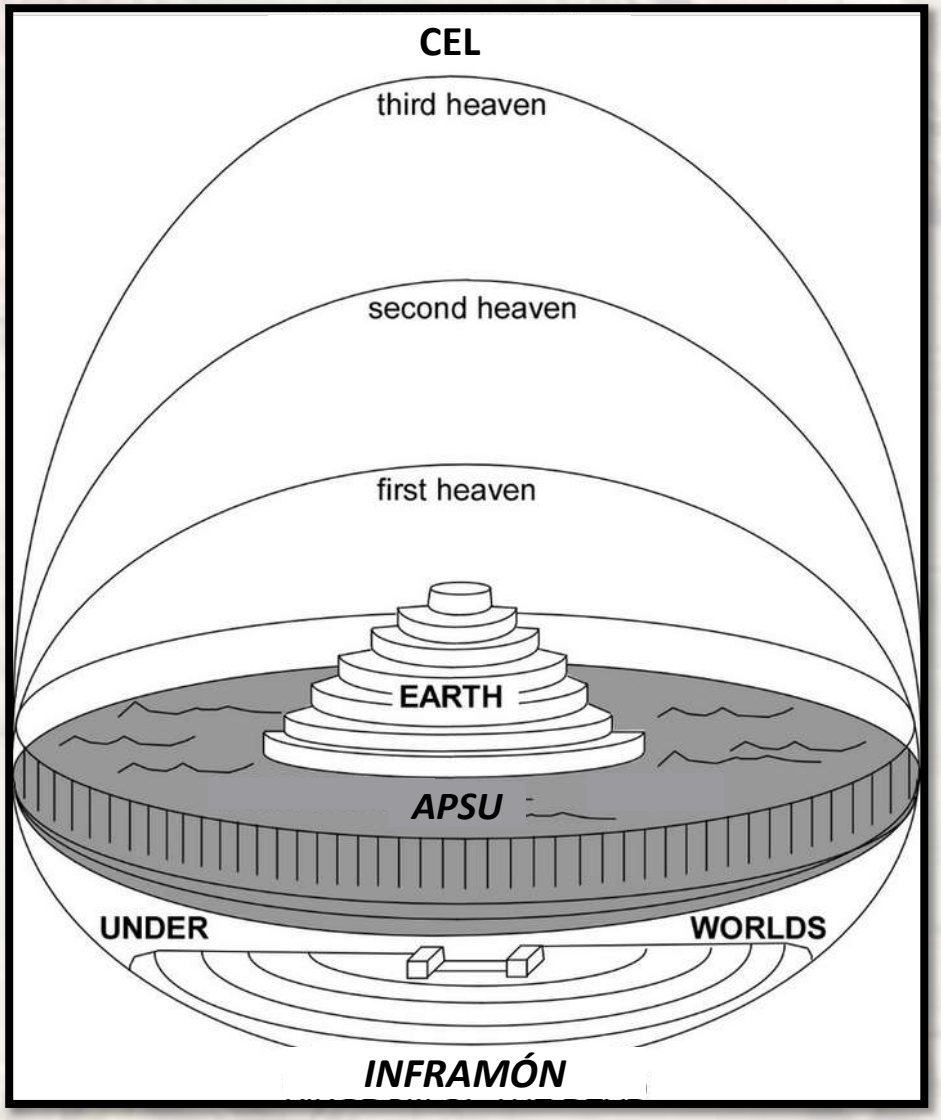
- **De l'Apsu provenen**
  - **Llacs**
  - **Fonts**
  - **Rius**
  - **Pous...**

- **Considerada**
  - **Font saviesa**
  - **Font coneixement secret encanteris**

Inframón

- **Inframón**
  - **Regne inferior**
  - **Ubicació:** sota l'Apsu
  - ***Terra sense retorn***
  - **Terra fosca i llunyana**
    - ***Esperits, dimonis i déus***
  - **Negació de tot allò conegut al món**
    - ***Desproveït de llum***
    - ***Riu no portava aigua***
    - ***Camps no produïen gra***

Cossos planetaris

- **Estrelles (*mul / kakkabu*)**
  - **Cossos celestes**
  - **Estrelles, constel·lacions i planetes**

- **Cossos celestes**
  - ***Tenien naturalesa divina***
  - **Nanna**, lluna
  - **Shamash**, sol
  - **Inanna** / Ishtar, **Venus**
    - Bon presagi
  - **Enlil** / **Júpiter**
    - Bon presagi
  - **Nabu** / **Mercuri**
    - Déu saviesa i escriptura
    - Planeta ambivalent
  - **Ninurta** / **Saturn**
    - Planeta mal presagi
  - **Nergal** / **Mart**
    - Planeta mal presagi (pesta i altres mals)

Calendari sumeri

- **Calendari sumeri (s. XXVII a.C.)**
  - ***Calendari lunisolar***
    - Organitzat fases lluna i sòl
    - Mesos lunars i anys solars
    - Habitual Pròxim Orient (excepte Egipte)
- **Any solar de 360 dies**
  - **Dividit 2 estacions**
    - Estiu (vinculat amb la collita)
    - Hivern
  - **12 cicles lunars (354 dies)**
    - Arrodonit a 360 dies
    - 12 mesos de 30 dies
    - Intercalat un mes ***(iti dirig)*** cada 4 *anys*
      - Aconseguir 365 dies (aprox.)
- ***Base calendari babilònic posterior***

https://es.wikipedia.org/wiki/Calendario_mesopot%C3%A1mico

Calendari sumeri

- **Noms dels mesos**
  - ***Variaven d'una ciutat a una altra***
  - **Derivats**
    - Festivals
    - Tasques (per exemple, esquilar ovelles)...
- **Mesura del temps**
  - Dia i nit dividides en períodes de 12 hores
  - 1 hora = 60 minuts
  - 1 minut = 60 segons
- **Any fiscal**
  - Vinculat amb la collita (ordi)

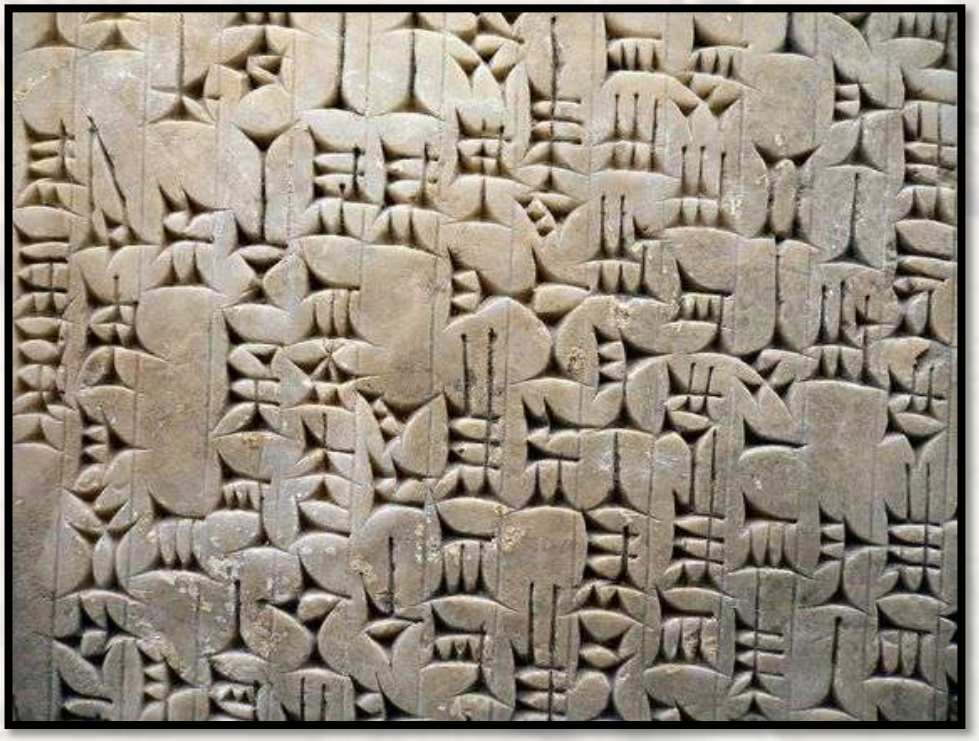
Escriptura

Escriptura

- **Escriptura**, element comú grans civilitzacions antigues Euràsia
  - **Mesopotàmia**
  - **Egipte**
  - **Cultures de l'Indo**
  - **Xina**

- **Finals IV Mil·lenni a.C., Primers testimonis escriptura a Sumer**

- **Escriptura a Mesopotàmia**
  - ***Gestió administrativa***
  - ***Comunicació***
  - ***Prestigi***

Origen escriptura

- **Societat mesopotàmica**
  - Vivia **agricultura i ramaderia**
  - **Necessitat comptabilitat** (Temple / Palau)
    - Sobrepassa **nivell oral**

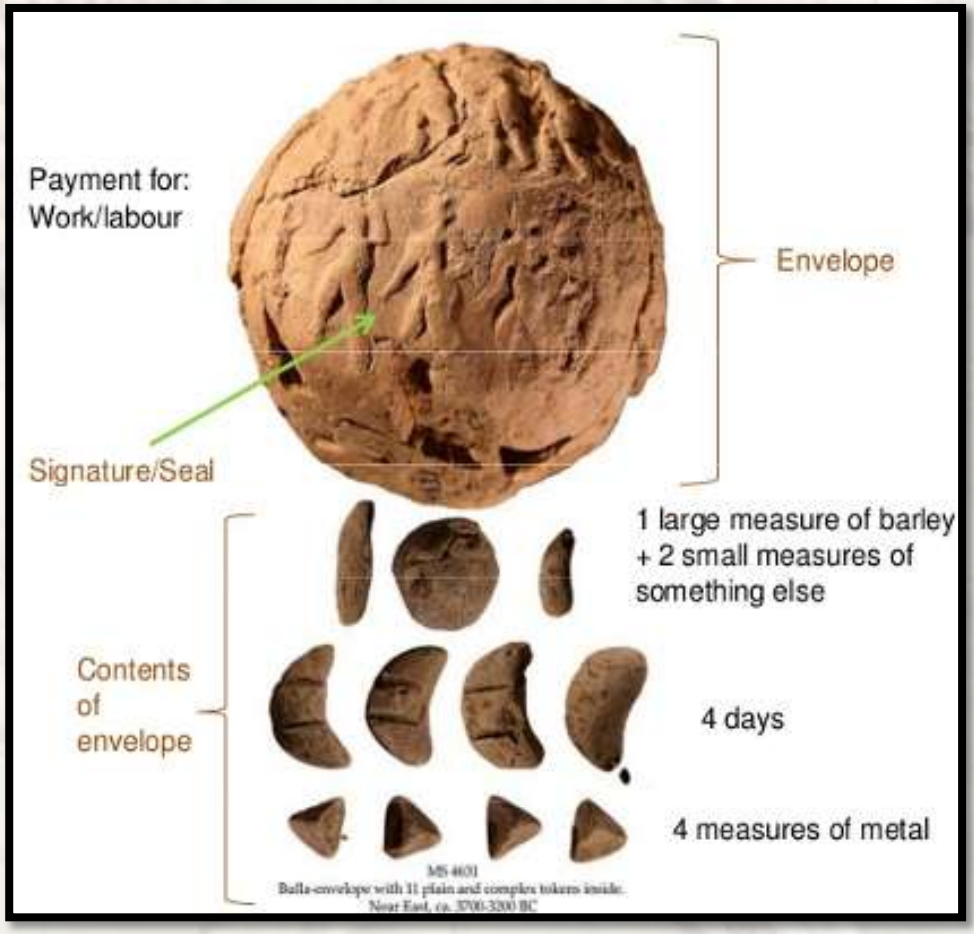
- **Origina primer sistema escriptura**
  - **3200 a.C., Uruk,** primers exemples escriptura cuneïforme
    - Inicialment **registre econòmic**
    - Després
      - **Lleis**
      - **Religió**
      - **Literatura**

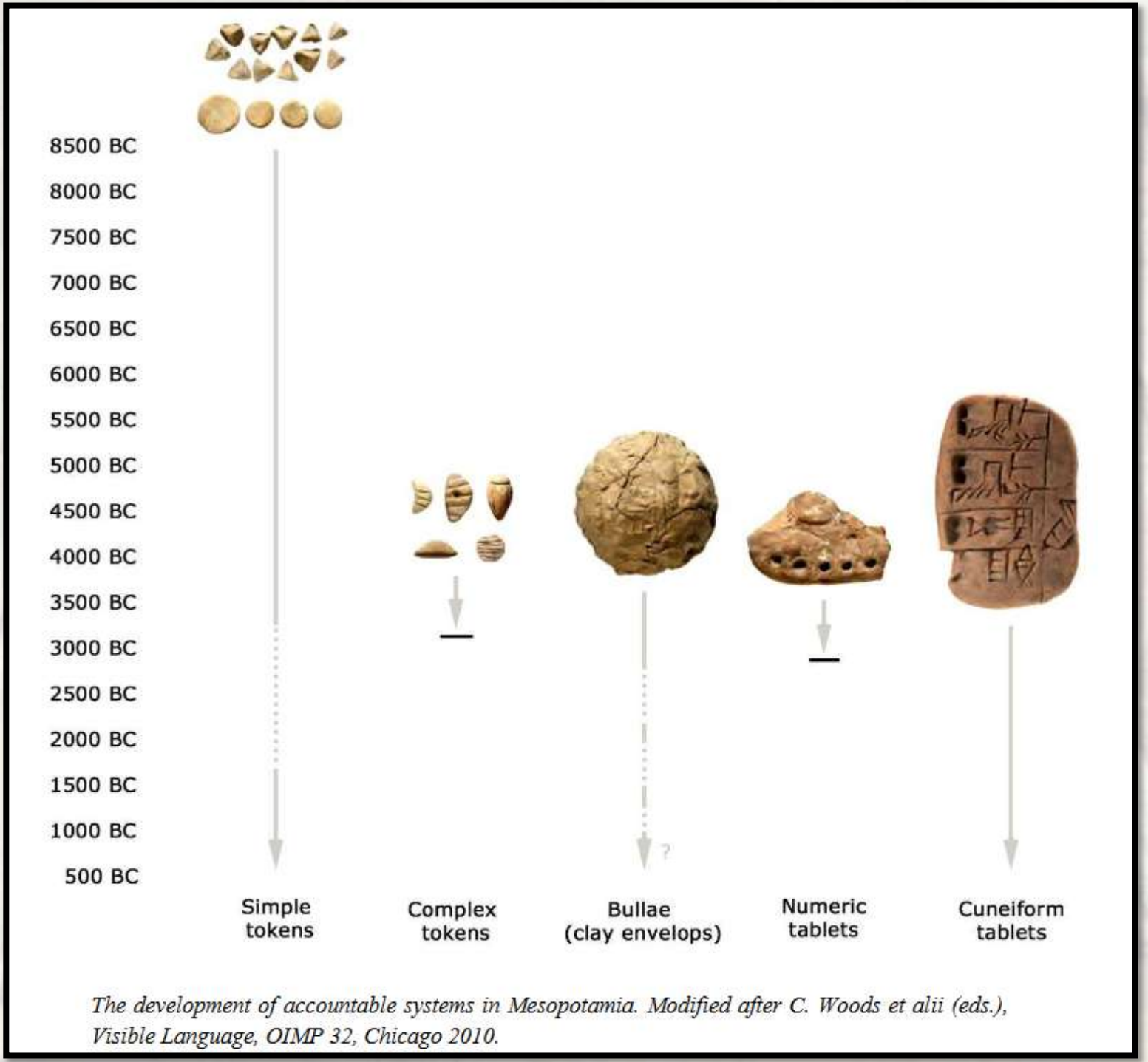

Origen escriptura: Bulla

- **c. 8000 a.C., Fitxes argila**
  - Forma: esferes, cons, discs
  - ***Utilitzades per al càlcul***

- **5000 – 4000 a.C., *Bullae***
  - ***Petits recipients*** *argila amb impressions a l'exterior*
  - *Interior contenen* ***fitxes argila***
  - Representen **numerals i productes**
    - *Caps de bestiar*
    - *Recipients cervesa*
    - *Mercaderies...*
  - **Contractes**
  - ***Tipus i quantitat mercaderies intercanviades o emmagatzemades***
  - ***Sistema de comptabilitat més antic***

The development of accountable systems in Mesopotamia. Modified after C. Woods et alii (eds.), Visible Language, OIMP 32, Chicago 2010.

Payment for:
Work/labour

Signature/Seal

Envelope

1 large measure of barley
+ 2 small measures of
something else

Contents
of
envelope

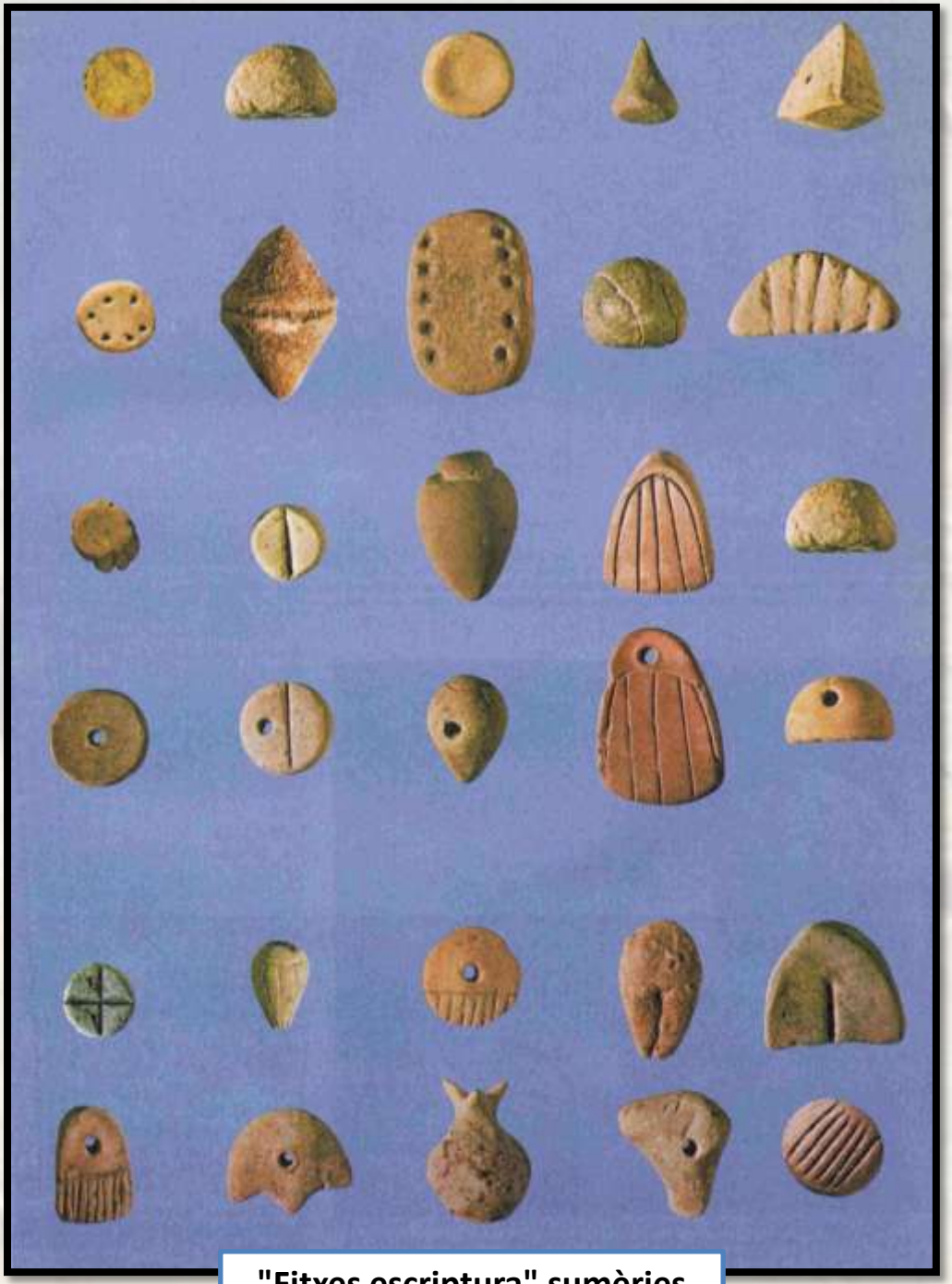
4 days

4 measures of metal

MS 4631
Bulla-envelope with 11 plain and complex tokens inside.
Near East, ca. 3700-3200 BC

2 *bullae* argila, una completa i segellada, l'altra trencada amb fitxes visibles, període Uruk

"Fitxes escriptura" sumèries

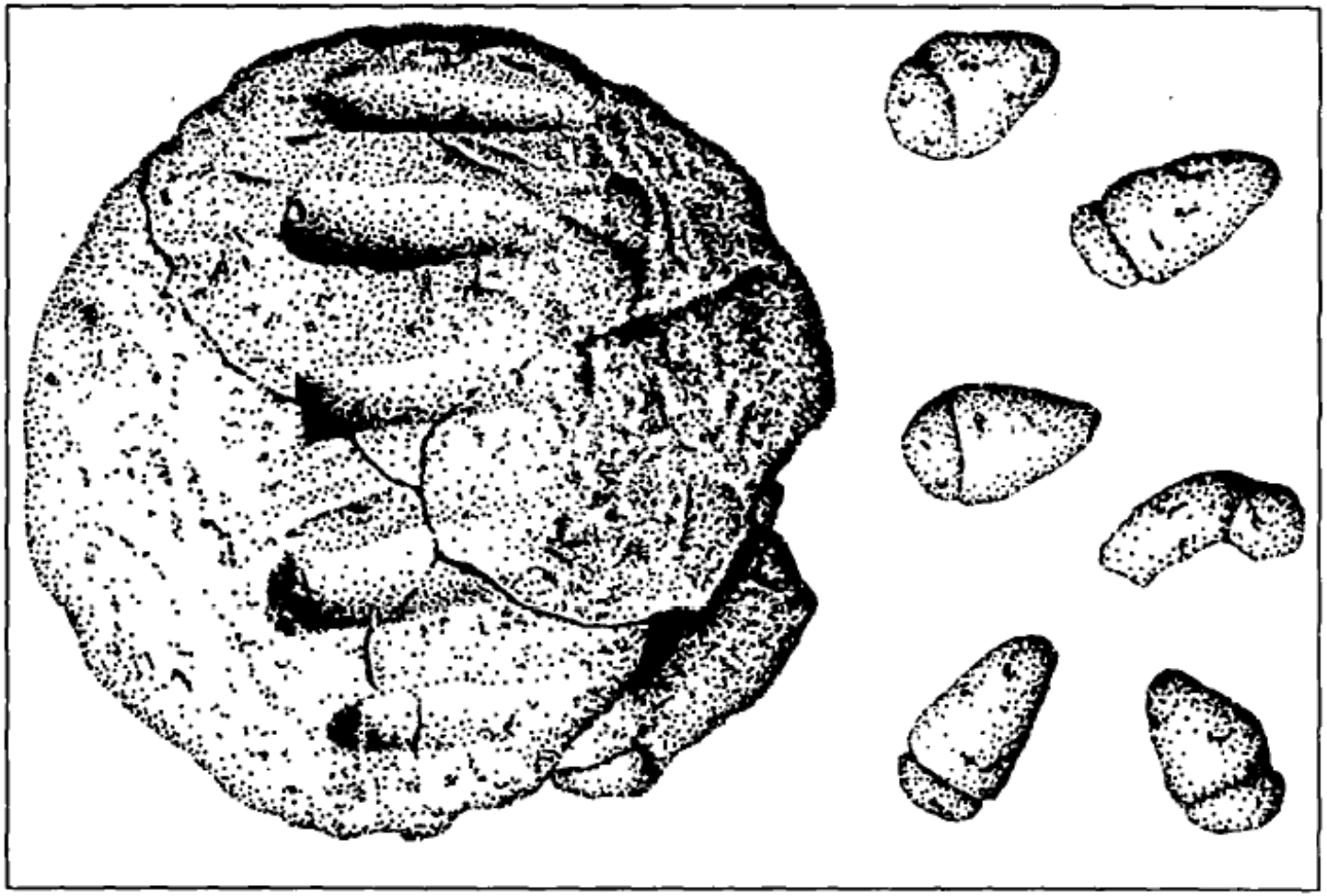

Figura 6. «Bula» de arcilla con marcas y las fichas halladas en su interior (Staatliche Museen Preussischer Kulturbesitz, 1124a/15 1989)

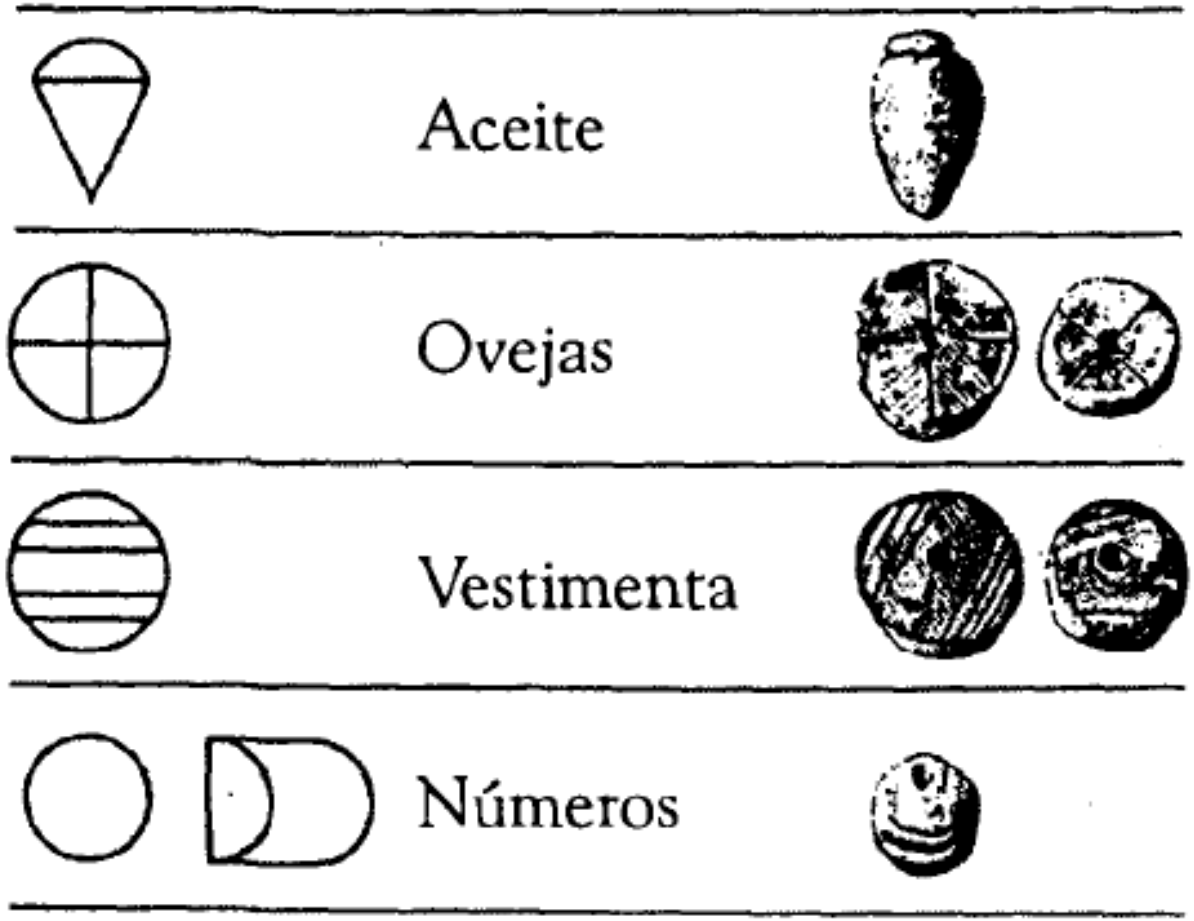

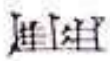
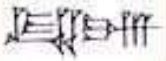
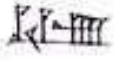
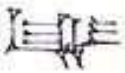
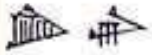
Figura 5. Comparación de algunos signos de la escritura arcaica y las correspondientes «fichas» de arcilla cocida (Staatliche Museen Preussischer Kulturbesitz, 1124a/15 1989)

Origen escriptura

- **3400 – 3300 a.C., Escriptura pictogràfica**
  - Utilitza **pictogrames**
  - Símbols argila substitueixen fitxes
  - ***Dibuixos representen objectes***
  - **1 signe = 1 paraula**

Evolution from Token to Cuneiform Writing

Token	Pictograph	Neo-Sumerian/ Old Babylonian	Neo-Assyrian	Neo-Babylonian	English
					Sheep
					Cattle
					Dog
					Metal
					Oil
					Garment
					Bracelet
					Perfume

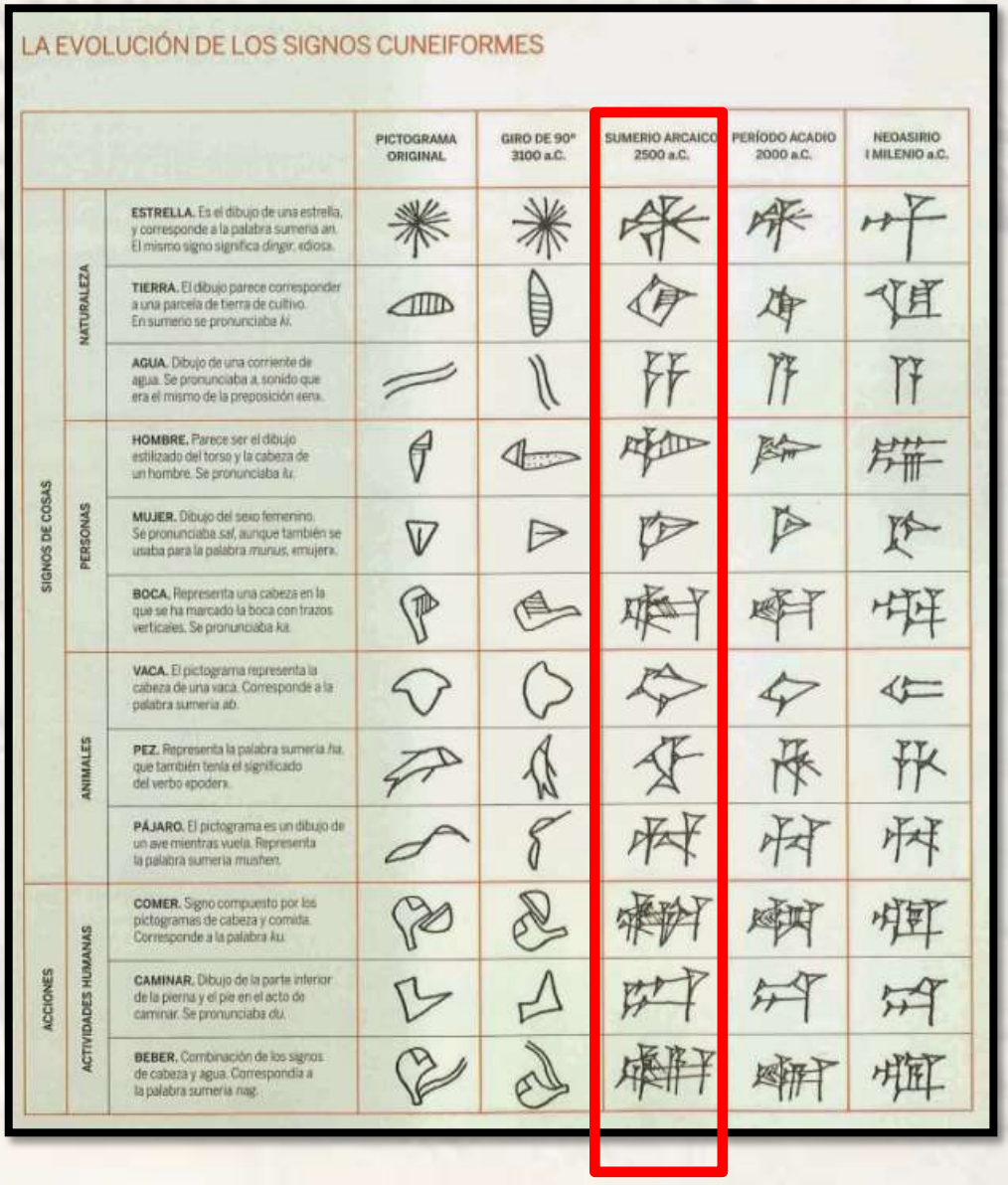
Origen escriptura

- **Pictogrames evolucionen cap a ideogrames**
  - ***Existència paraules / conceptes que no es podien representar amb un signe***
  - Es representaran amb **signes associats**
  - **1 paraula = diversos signes**
  - ***Expressió major nombre idees***
- **Estilització i simplificació símbols**
  - ***Grups de línies en forma de falca***

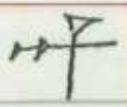
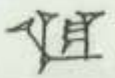
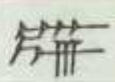
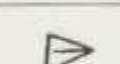
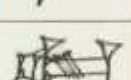
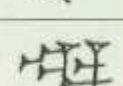
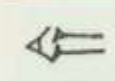

Origen escriptura

- **c. 2800 a.C., Fonogrames**
  - ***Ideogrames comencen a representar sons o grups de sons***
  - **A cada ideograma es dona el valor fonètic de la primera síl·laba de la paraula que representa**
  - **Símbol fletxa pronunciat *"ti"***
    - **Utilitzat per representar la paraula vida "til"**
  - **Aparició determinatius**
    - ***Identifiquen sentit paraula***
- ***Inici veritable escriptura***

LA EVOLUCIÓN DE LOS SIGNOS CUNEIFORMES

			PICTOGRAMA ORIGINAL	GIRO DE 90° 3100 a.C.	SUMERIO ARCAICO 2500 a.C.	PERÍODO ACADIO 2000 a.C.	NEOASIRIO I MILENIO a.C.
SIGNOS DE COSAS	NATURALEZA	**ESTRELLA.** Es el dibujo de una estrella, y corresponde a la palabra sumeria *an*. El mismo signo significa *dingir*, «dios».					
		TIERRA. El dibujo parece corresponder a una parcela de tierra de cultivo. En sumerio se pronunciaba *Ki*.					
		AGUA. Dibujo de una corriente de agua. Se pronunciaba *a*, sonido que era el mismo de la preposición «en».					
	PERSONAS	**HOMBRE.** Parece ser el dibujo estilizado del torso y la cabeza de un hombre. Se pronunciaba *lu*.					
		MUJER. Dibujo del sexo femenino. Se pronunciaba *sal*, aunque también se usaba para la palabra *munus*, «mujer».					
		BOCA. Representa una cabeza en la que se ha marcado la boca con trazos verticales. Se pronunciaba *ka*.					
	ANIMALES	**VACA.** El pictograma representa la cabeza de una vaca. Corresponde a la palabra sumeria *ab*.					
		PEZ. Representa la palabra sumeria *ha*, que también tenía el significado del verbo «poder».					
		PÁJARO. El pictograma es un dibujo de un ave mientras vuela. Representa la palabra sumeria *mušen*.					
ACCIONES	ACTIVIDADES HUMANAS	**COMER.** Signo compuesto por los pictogramas de cabeza y comida. Corresponde a la palabra *ku*.					
		CAMINAR. Dibujo de la parte inferior de la pierna y el pie en el acto de caminar. Se pronunciaba *du*.					
		BEBER. Combinación de los signos de cabeza y agua. Correspondía a la palabra sumeria *nag*.					

Escriptura cuneïforme

- **Cuneïforme**
  - ***Execució signes en forma de falca (cuña)***
  - Origen paraula llatí **(*cuneus*) = falca**
  - **Material escriptura**
    - **Punxó o estil**
    - ***Fets amb canyes o fusta***
  - **Signe, una o més impressions**
    - Triangles
    - Línies

Escriptura cuneïforme

- **Inicialment s'utilitzen uns 2.000 signes**
  - Posteriorment uns **700 signes**

- **Escriptura en tauletes d'argila fresca *(dub / tuppum)***
  - També en **pedra i metalls**
  - ***Simplicitat suport i instrumental***

Escriptura cuneïforme

- **Inicialment escrites de dalt a baix**
  - Després **d'esquerra a dreta**
- **Tauletes escrites per les dues cares**
  - Normalment dividides en **columnes o línies**
- ***Escriptura cuneïforme s'abandona cap al segle I a.C.***
  - ***Substituïda per escriptures alfabètiques***

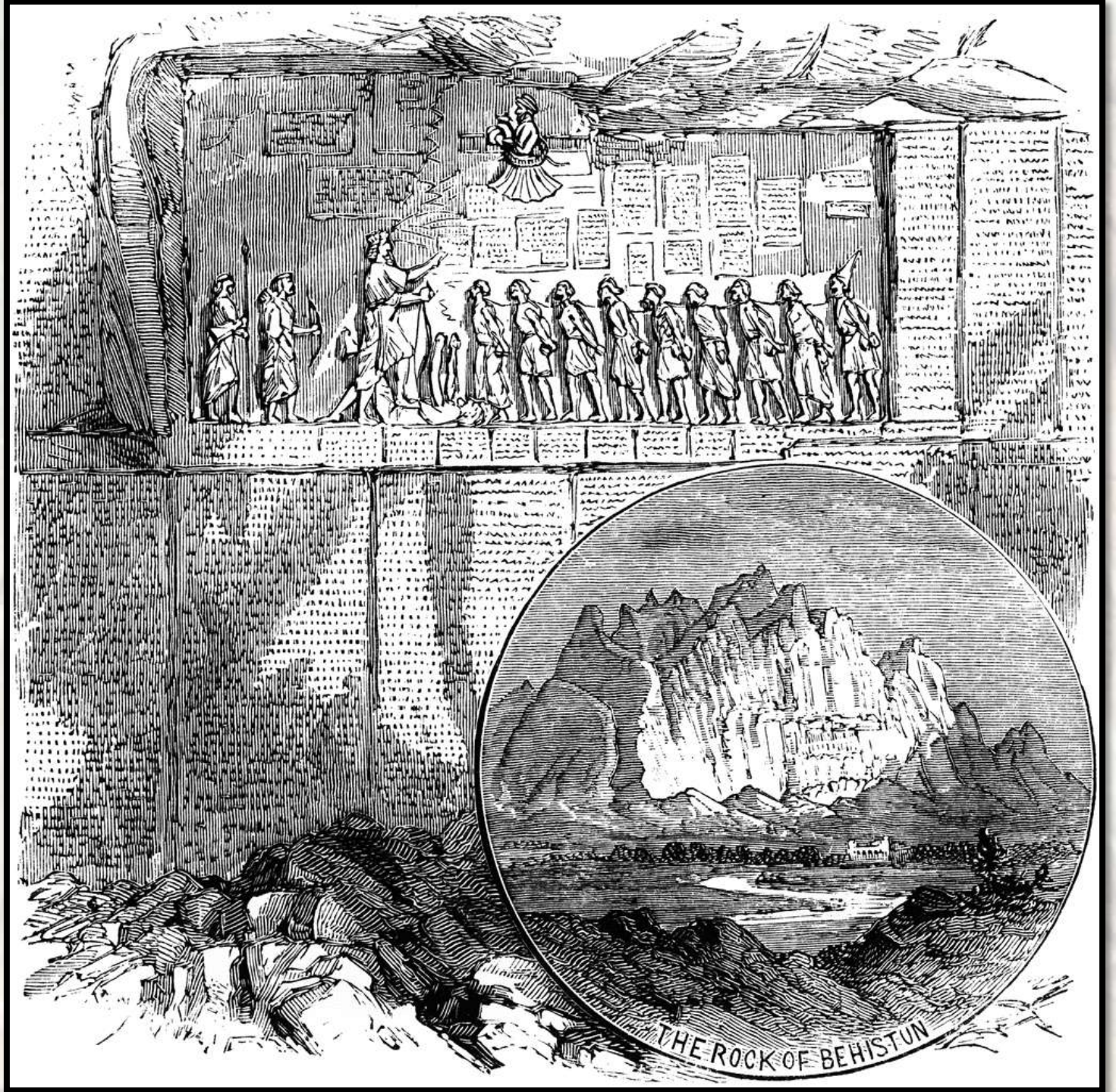
Escriptura cuneïforme

- **1621, Descobriment escriptura cuneïforme**
  - **Pietro Della Valle**, viatger italià
- **1857, Henry Creswike Rawlinson desxifra escriptura cuneïforme**
  - Oficial armada britànica
  - ***Inscripció trilingüe de Behistun***
    - Muntanya situada província iràn ia de Kermanxah (Oest Iran)
    - **Pedra de Rosseta** per l'escriptura cuneïforme
    - Escriptura **persa, elamita i babilònia**
- Primer es desxifra el **persa antic**
  - Després **l'elamita**
  - Després **l'accadi**
  - Finalment **el sumeri**
    - **Friedrich Delitzsch (1914)**

De Agostini Picture Library/W. Buss/Bridgeman Images

THE ROCK OF BEHISTUN

Escriptura cuneïforme

- **Ciutat d'Uruk**
  - Tauletes més antigues (**3200 a.C.)**
  - Contenen **pictogrames**
  - ***Registre de moviments de bens***
    - *Caps*
    - *Part del cos humà i animal*
    - *Espigues de cereal*

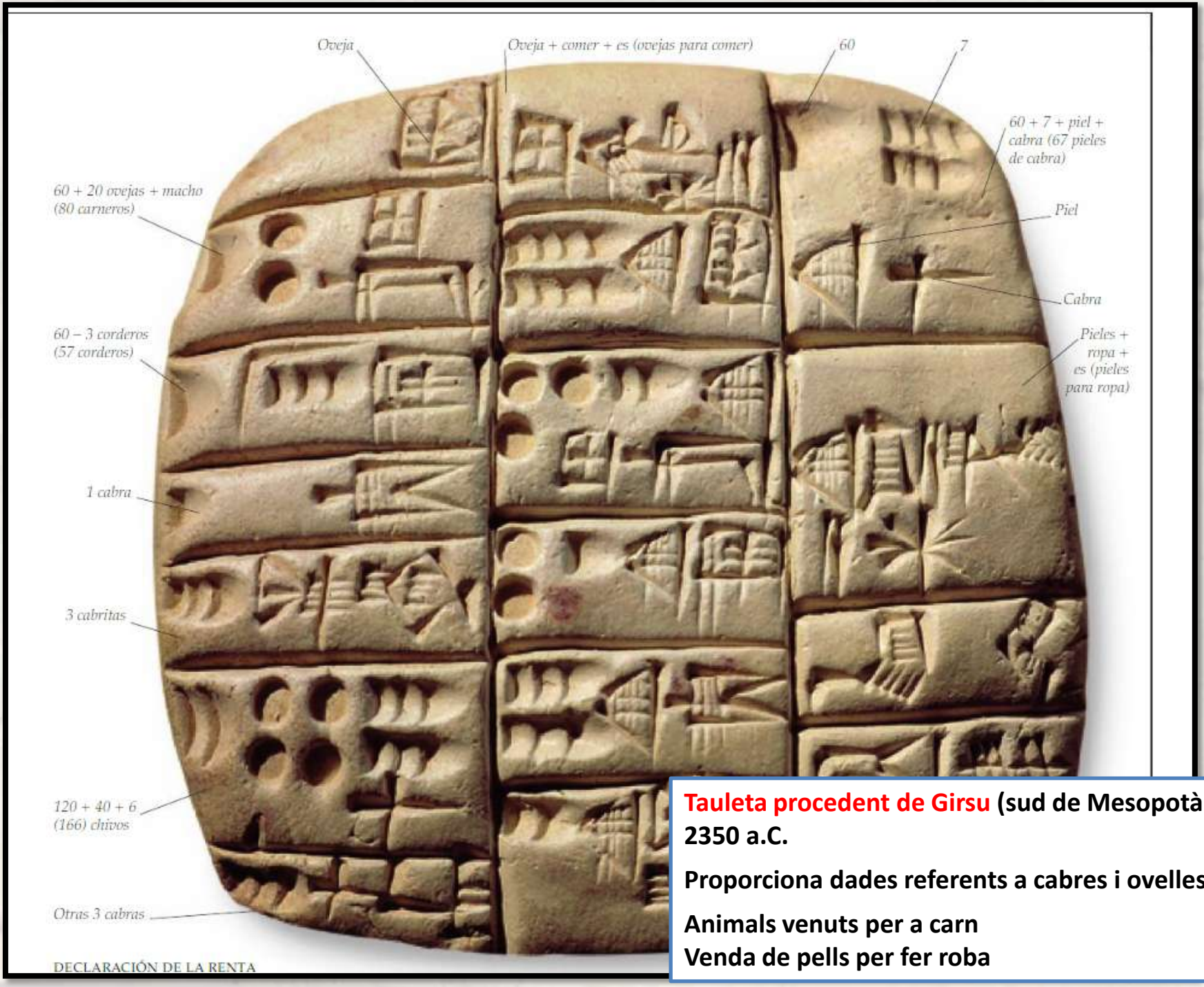
Uruk, Tauleta amb caràcters pictogràfics proto-cuneïformes (finals del IV mil·lenni aC)
Possiblement un llistat d'esclaus
La mà de l'angle superior esquerre representa el propietari

Escriptura cuneïforme

- **Tauleta pre-cuneiforme Uruk**
  - **Cronologia: 3500 – 3100 a.C.**
  - **Inscripció**
  - Tauleta comptabilitat administrativa
  - Indica quantitats de racions aliments d'ordi per a diverses persones

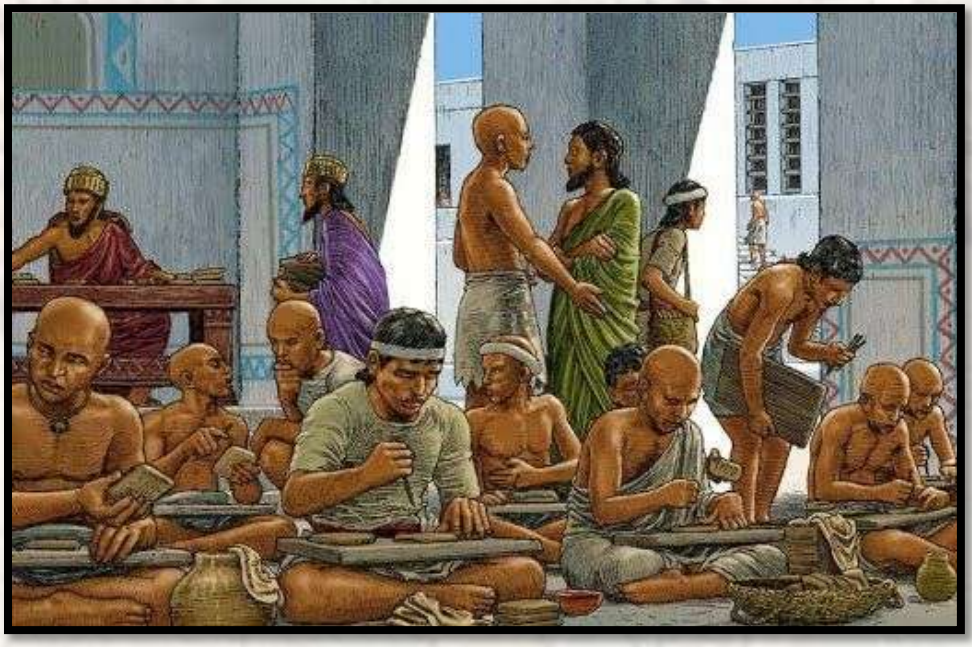
Tauleta procedent de Girsu (sud de Mesopotàmia) 2350 a.C.

Proporciona dades referents a cabres i ovelles

Animals venuts per a carn
Venda de pells per fer roba

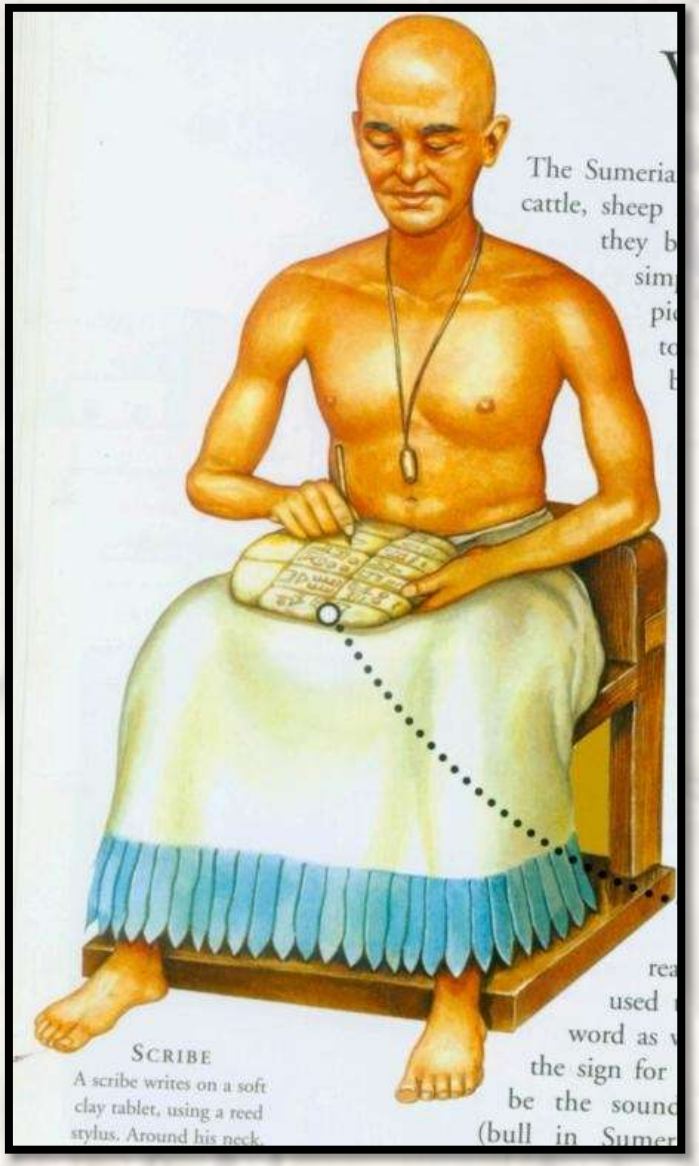
Escriptura cuneïforme

- **Escriptura cuneïforme**
  - ***Sistema escriptura molt complex***
  - Afavoreix **especialització**
  - Aparició **escribes**

- **Escribes *(dub-sar / tupsarrum)***
  - **Especialistes** coneixedors escriptura cuneïforme
  - Funcionaris **temple o palau**
  - ***Llarg aprenentatge***
  - Pertanyien a un **nivell social elevat**
- **Gran prestigi paraula escrita**
  - **Vincles amb la cultura i la religió**

Educació

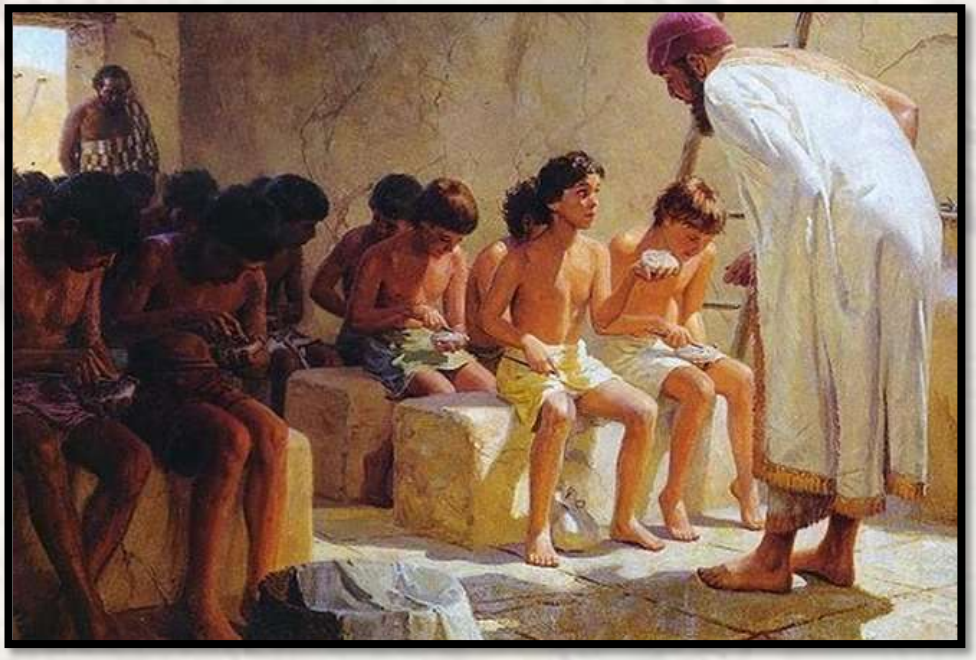
Estàtua de l'escriba sumeri Dudu
Tell Telloh (Girsu), Iraq, c. 2600 a.C.

Escribes mesopotàmics

- **Càrrec escriba passava de pares a fills**
  - ***Dinasties d'escribes***

- **Formació d'escriba**
  - Aprenentatge s'iniciava aviat
  - ***É-dubba***, escola o **"Casa de les tauletes"**
  - ***Normalment depenien del temple***

- **Dificultat escriptura**
  - ***Redueix quantitat persones podien llegir-la i escriure-la***

Educació

- **Formació escriba (II mil·lenni a.C.)**
  - **Aprenentatge**
    - ***Escriptura***
    - ***Lectura***
    - ***Aritmètica***

- **Currículum escolar**
  - **Inici** estudi **signes i números simples**
  - Avançava amb **proverbis i dits, textos breus i exercicis de càlcul**
  - Finalment passava a **obres literàries i problemes més complicats**

- **Estudis avançats**
  - **Endevinació i Astronomia**
  - **Aprenentatge mestre o àmbit familiar**

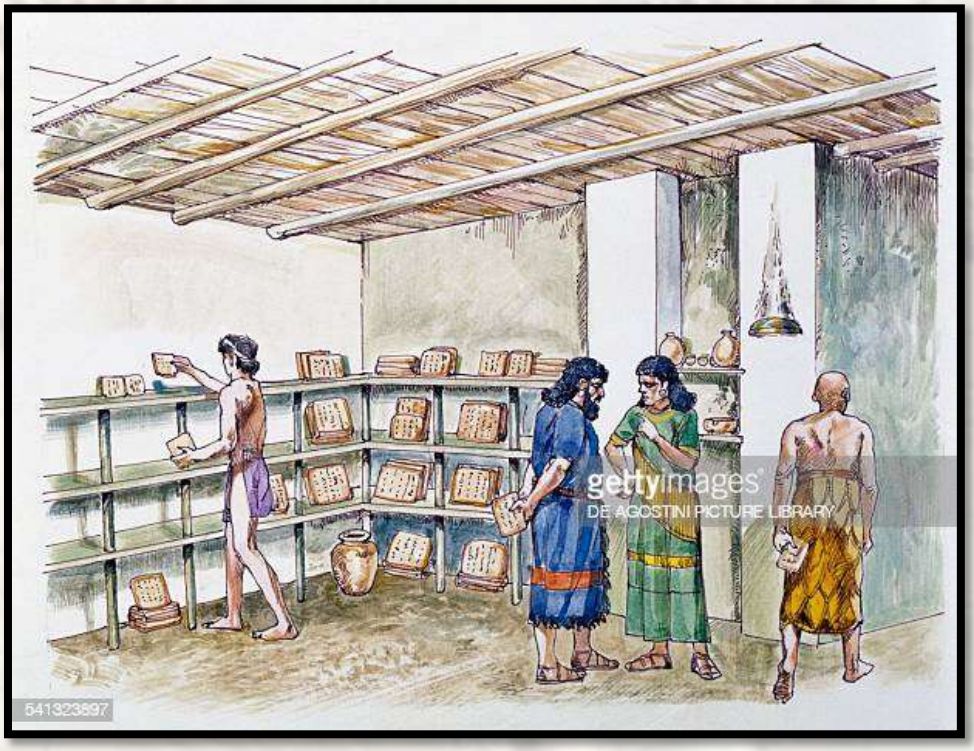
Escribes, un amb una tauleta escriu en cuneïforme i un altre amb un rotlle escrit en arameu
Relleu palau assiri de Nimrud, Iraq

Biblioteques mesopotàmiques

- **Tauletes s'emmagatzemaven als centres on es produïen**
  - ***Temples i palaus***

- **Es classificaven per matèries**
  - Ordenades en espais específics
    - **En caixes de fusta**
    - **Cistells vímet**
    - **Prestatges**

- **Biblioteques més famoses**
  - **Temple de la ciutat de Nippur** (la més antiga), III mil·leni a.C.
  - **Ebla**
  - **Biblioteca d'Assurbanipal (Nínive)**

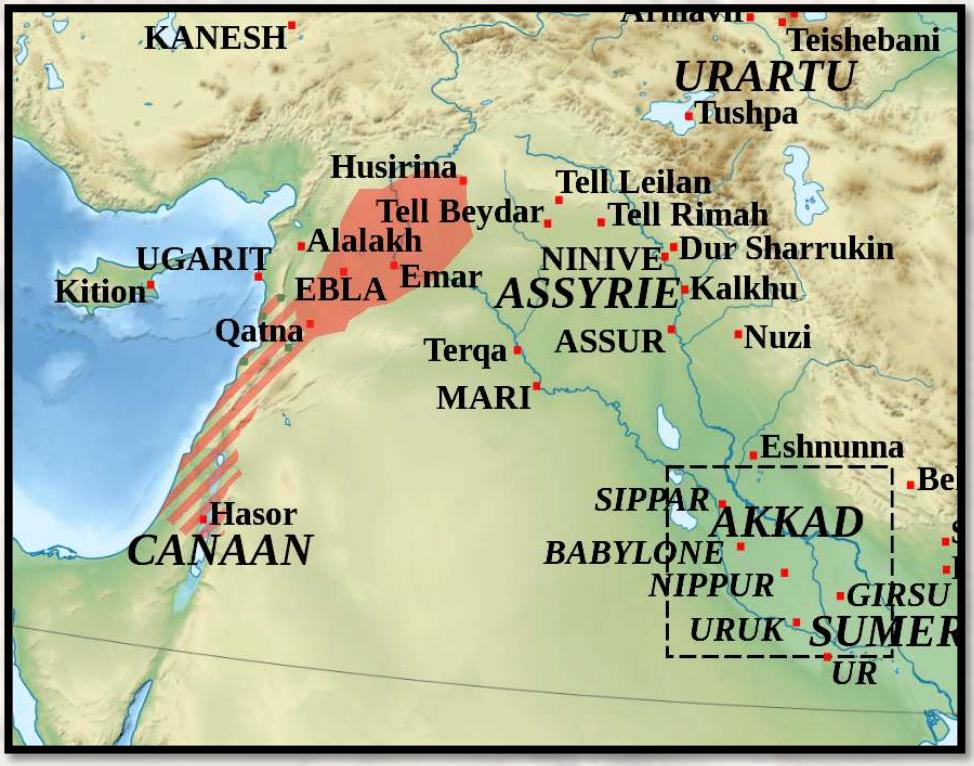

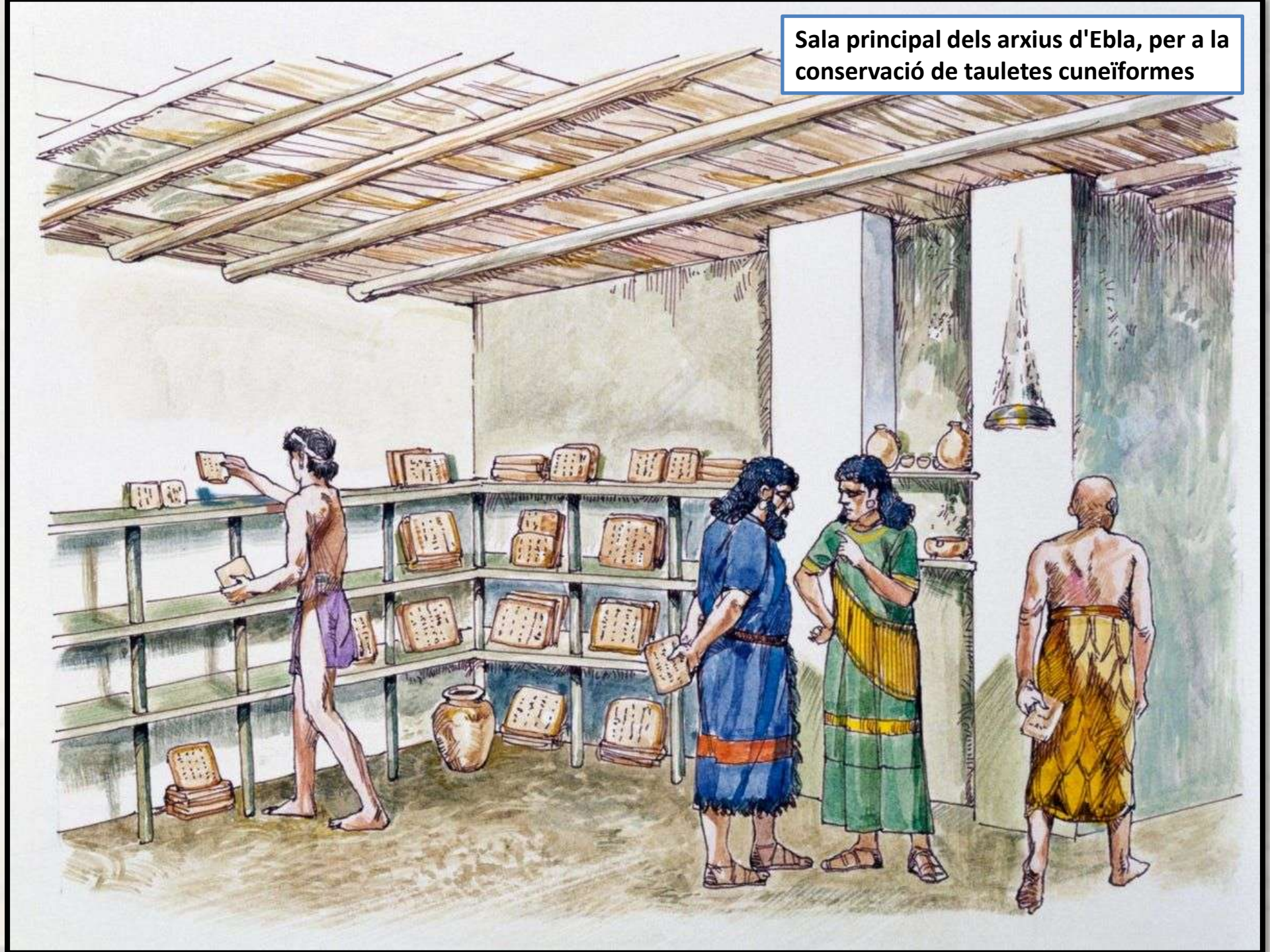
Biblioteca Ebla

- **Ciutat d'Ebla, nord de Síria**

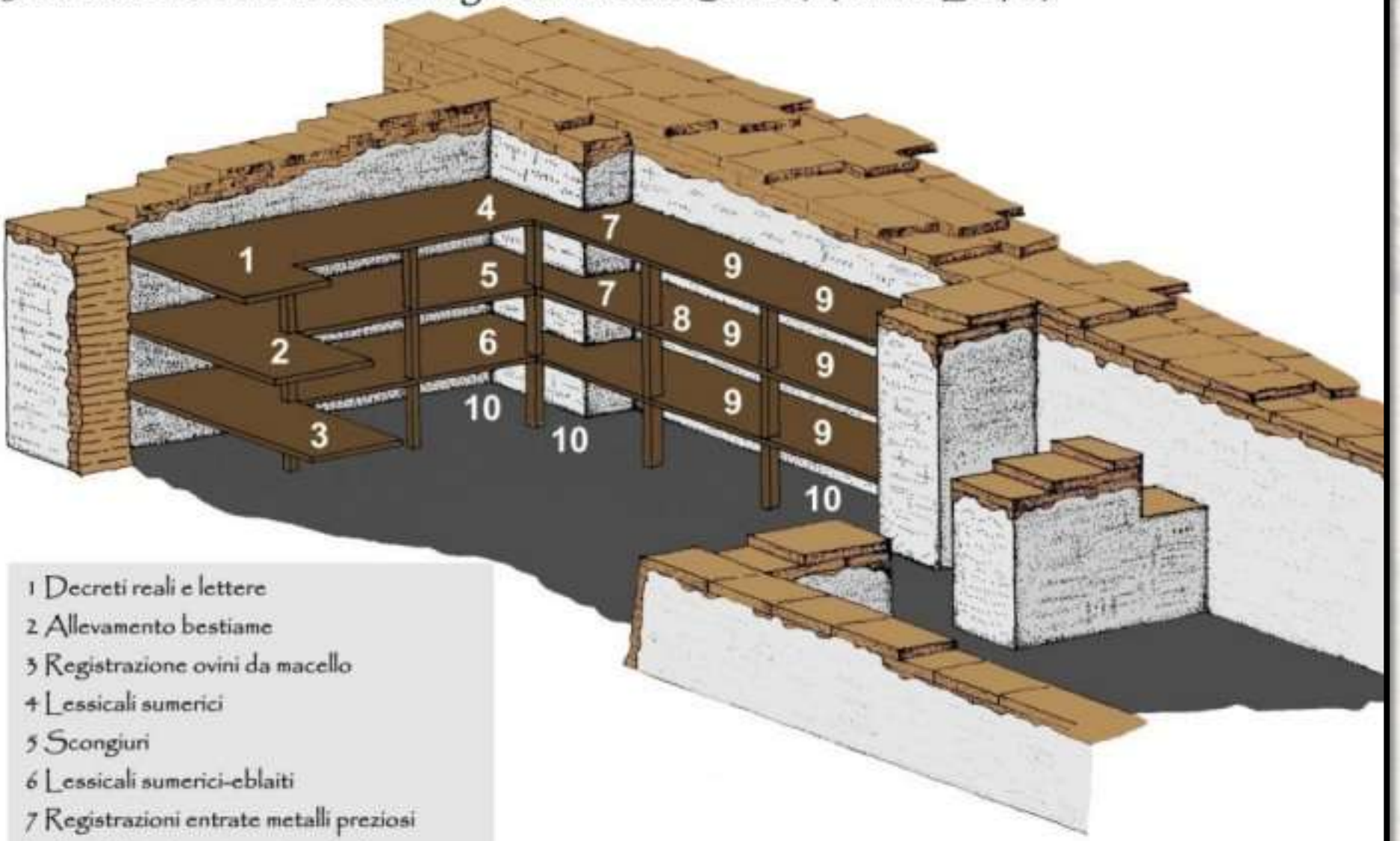
- **Palau de la ciutat**
  - Es descobriren **2 habitacions**
  - ***Amb 20.000 fragments de tauletes***
    - Ubicades en prestatges de fusta a les parets
  - **Cronologia: 2500 – 2250 a.C.**

- **Arxiu**
  - ***Provisions i tributs***
  - ***Casos legals i diplomàtics***
  - ***Contactes comercials***

Sala principal dels arxius d'Ebla, per a la conservació de tauletes cuneïformes

Distribuzione delle tavolette negli scaffali della Sala d'Archivio L. 2769

1 Decreti reali e lettere
2 Allevamento bestiame
3 Registrazione ovini da macello
4 Lessicali sumerici
5 Scongiuri
6 Lessicali sumerici-eblaiti
7 Registrazioni entrate metalli preziosi
8 Amministrazione terreni agricoli
9 Assegnazione prodotti tessili
10 Registrazioni assegnazioni oggetti metalli

Llengües

Llengües Pròxim Orient Antic

- **Llengües Pròxim Orient Antic**
  - Majoria pertanyen a famílies lingüístiques
  - Tenen un avantpassat comú
  - *Família lingüística semítica*
  - *Família lingüística indoeuropea*
- **Algunes llengües aïllades**
  - *No formen part d'una família*

Sumeri

- **Sumeri**
  - ***Primera llengua escrita Història***
  - **Llengua aïllada,** sense relació amb cap altra llengua coneguda
  - **Llengua aglutinant**
    - Paraules formades per **arrels** i la suma de **prefixos, sufixos**…
- **Sumeri, deixa de ser llengua parlada**
  - **Polèmica**
    - ***Finals III mil·lenni***
    - ***Mitjans II mil·lenni***
- **Fins al s. I d.C.,** Es manté com a llengua **literària i culta**

Llengües semítiques

- **Llengües semítiques**
  - **Formen part grup de llengües afroasiàtiques**
  - Perduren fins a l'actualitat
  - Família semita, la més estes al Pròxim Orient Antic

- **Accadi, primera llengua semítica documentada**
  - ***Adapta sistema cuneïforme escriptura***
  - Utilitza majoritàriament **fonogrames sil·làbics**

Tauleta d'argila. Text comptabilitat accadi sobre camps. 2334-2004 a.C.

Accadi

- **Texts accadis**
  - **Mitjans III mil·lenni a.C. - segle I d.C.**
  - ***Llengua accàdia evoluciona***

- **Accadi antic, textos III mil·lenni a.C.**
  - ***Es divideix en 2 dialectes principals***
    - **Assiri**, nord de Mesopotàmia
    - **Babilònic**, sud de Mesopotàmia

- **Fases cronològiques**
  - **2000–1500 a.C. - Assiri antic / Babilònic antic**
  - **1500–1000 a.C. - Assiri mitjà / Babilònic mitjà**
  - **1000–600 a.C. - Neo-assiri / Neo-babilònic**
  - **600 a.C.–100 d.C. - Babiloni tardà**

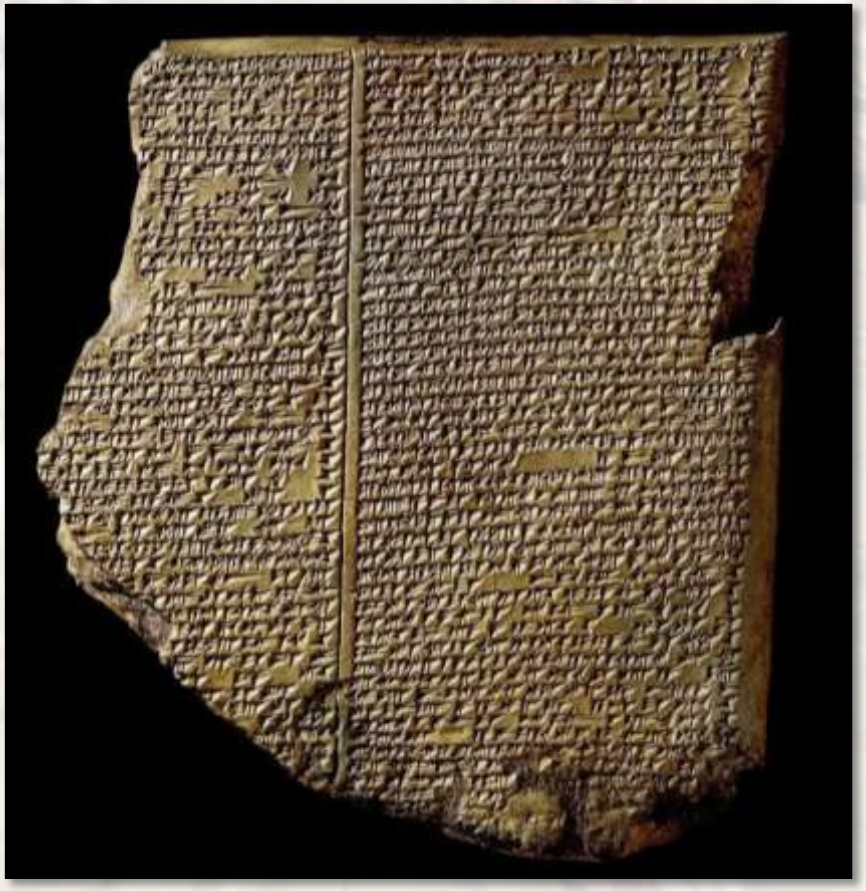
Old Assyrian	2000–1500	Old Babylonian
Middle Assyrian	1500–1000	Middle Babylonian
Neo-Assyrian	1000–600	Neo-Babylonian
	600–100 CE	Late Babylonian

Accadi

- **Babilònic antic, Llengua Codi de Hammurabi**

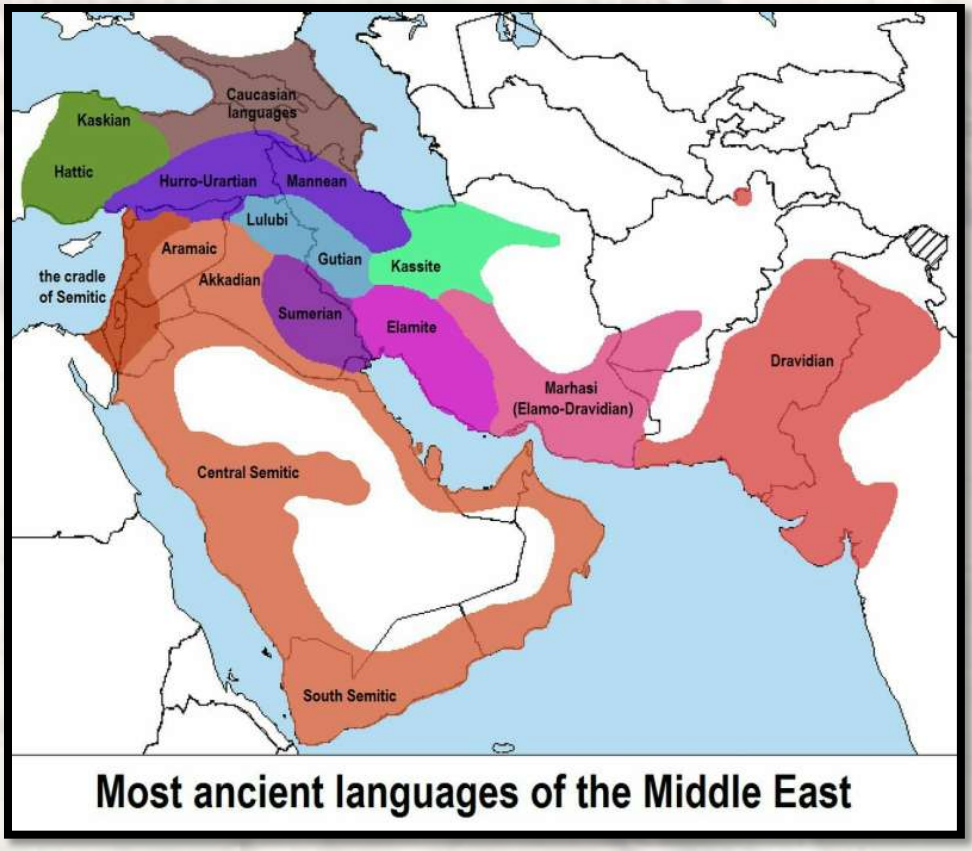
- **Texts accadis**
  - ***Gran diversitat de gèneres***

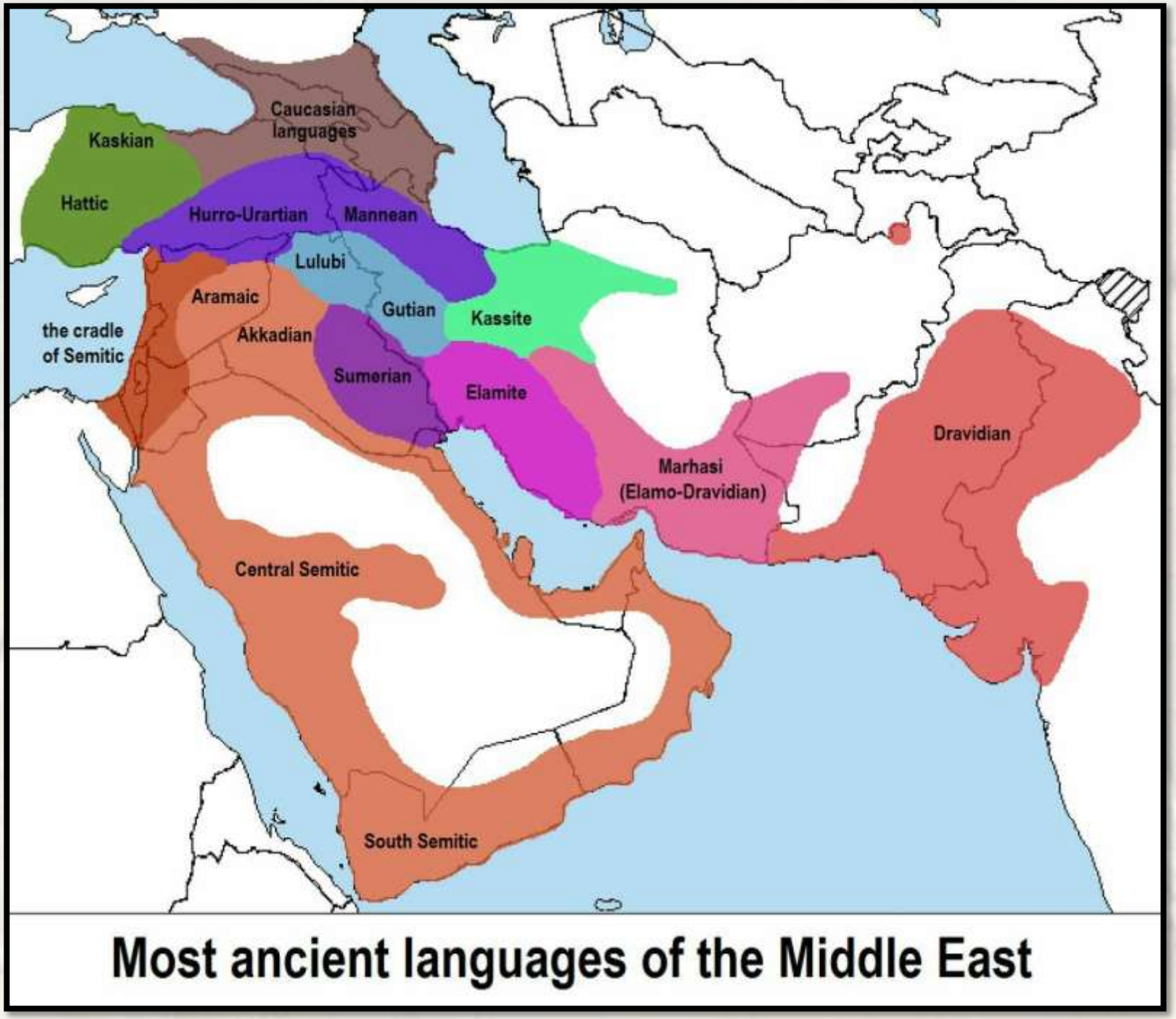
  - **Mites i epopeies**
  - **Himnes i oracions**
  - **Llistes enciclopèdiques paraules i texts gramaticals**
  - **Texts matemàtics, mèdics i astronòmics**
  - **Registres històrics**
  - **Llistes de presagis...**

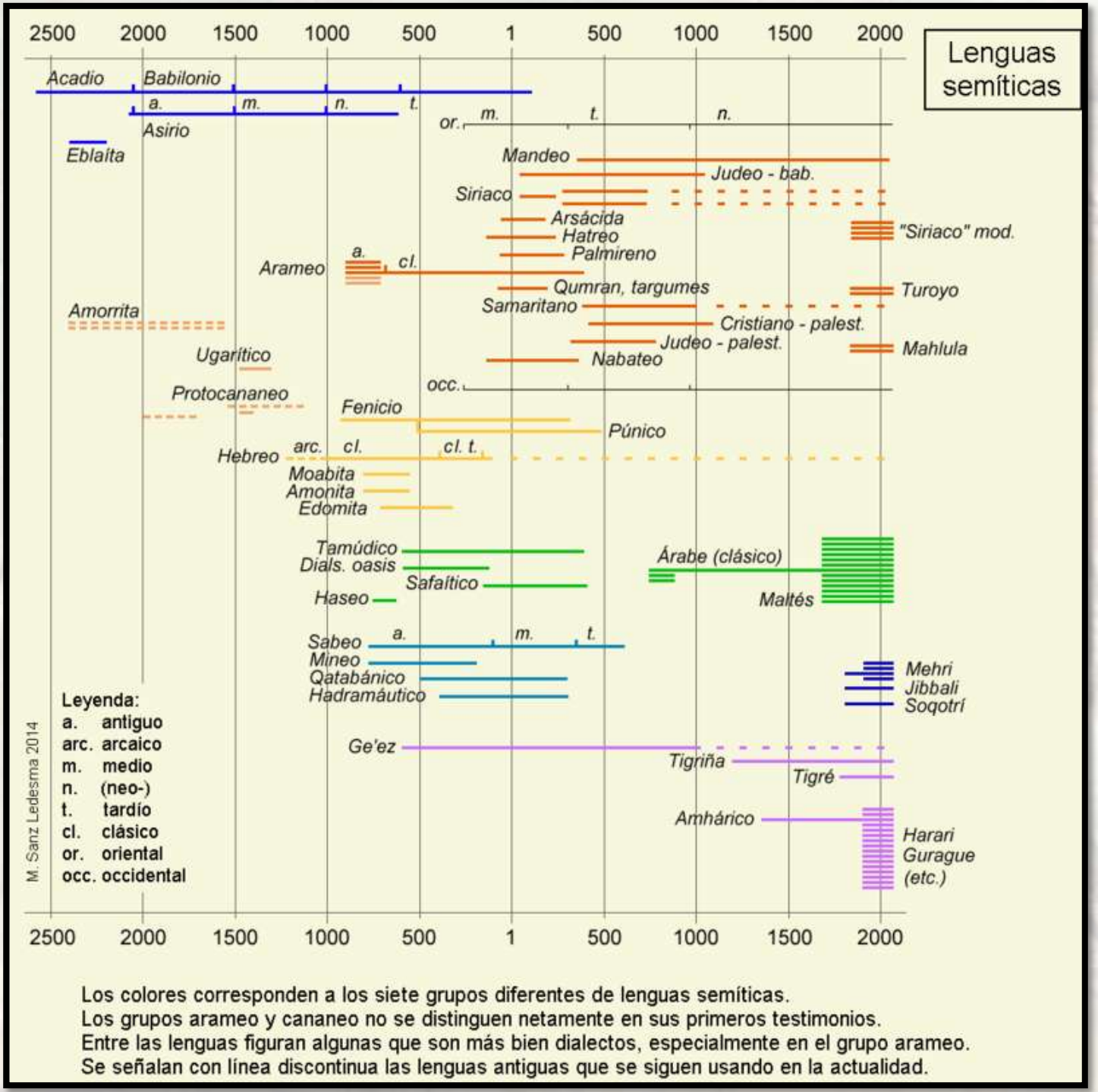
Altres llengües Pròxim Orient Antic

- **Llengües semítiques**
  - **Eblaïta** (Ebla) / Síria / s. XXIV a.C. / cuneïforme
  - **Amorrita** / Mesopotàmia / III - II mil·lenni a.C. / cuneïforme
  - **Ugarític** (Ugarit) / Síria / II mil·lenni a.C. / alfabet en escriptura cuneïforme
  - **Hebreu (antic)** / Israel i Palestina / II – I mil·lenni a.C. / alfabet
  - **Fenici** / Síria i Líban / II – I mil·lenni a.C. / alfabet
    - **Púnic**, evolució fenici a colònies fenícies nord d'Àfrica
  - **Moabita** / Jordània / I mil·lenni a.C. / Alfabet
  - **Cananeu** / Liban i "Llevant mediterrani" / s. XV a.C. / Sil·làbica
  - **Arameu** / Síria / A partir s. IX a.C. / Alfabet
  - **Àrab** / Aràbia / I mil·lenni a.C. / Alfabet

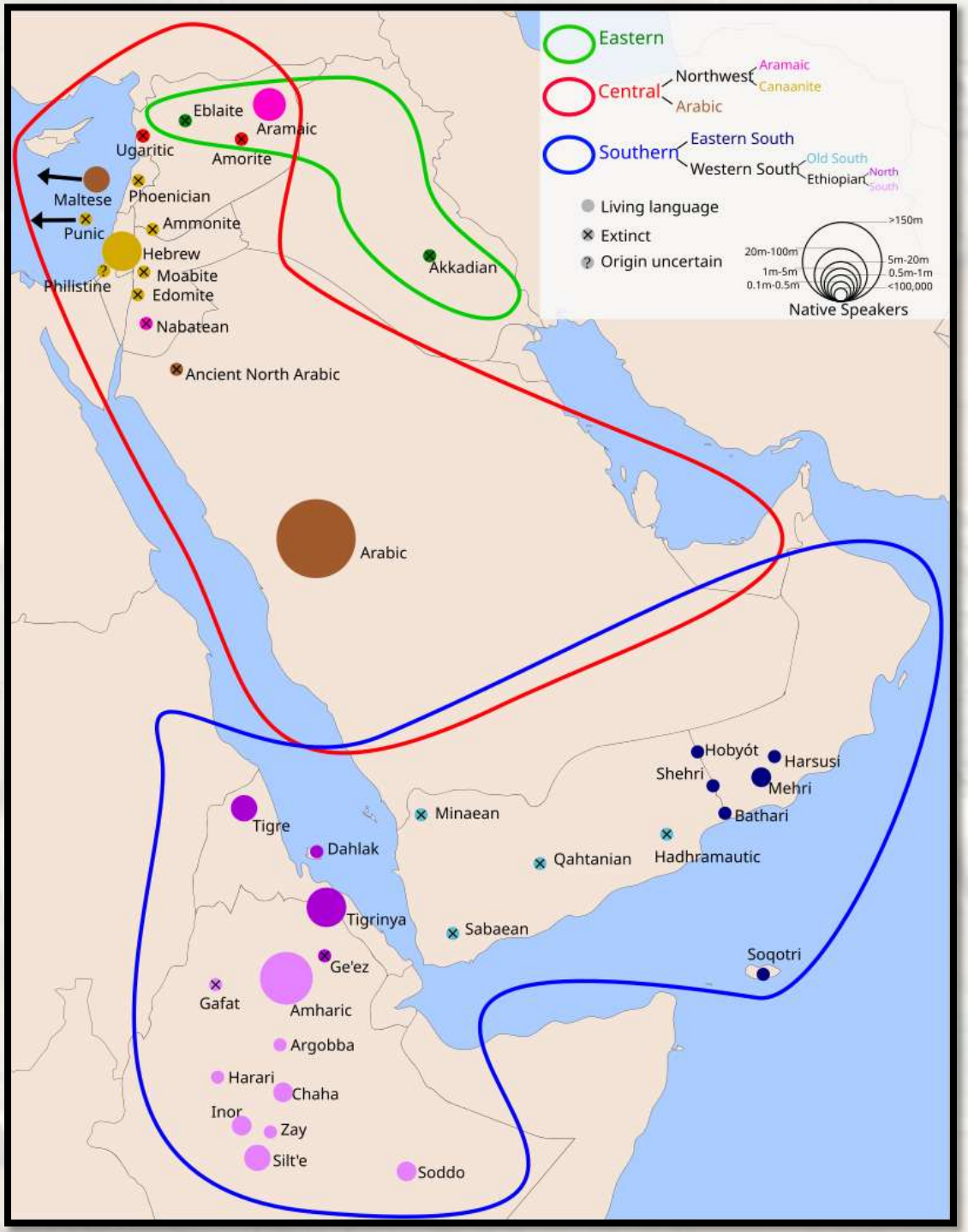

Most ancient languages of the Middle East

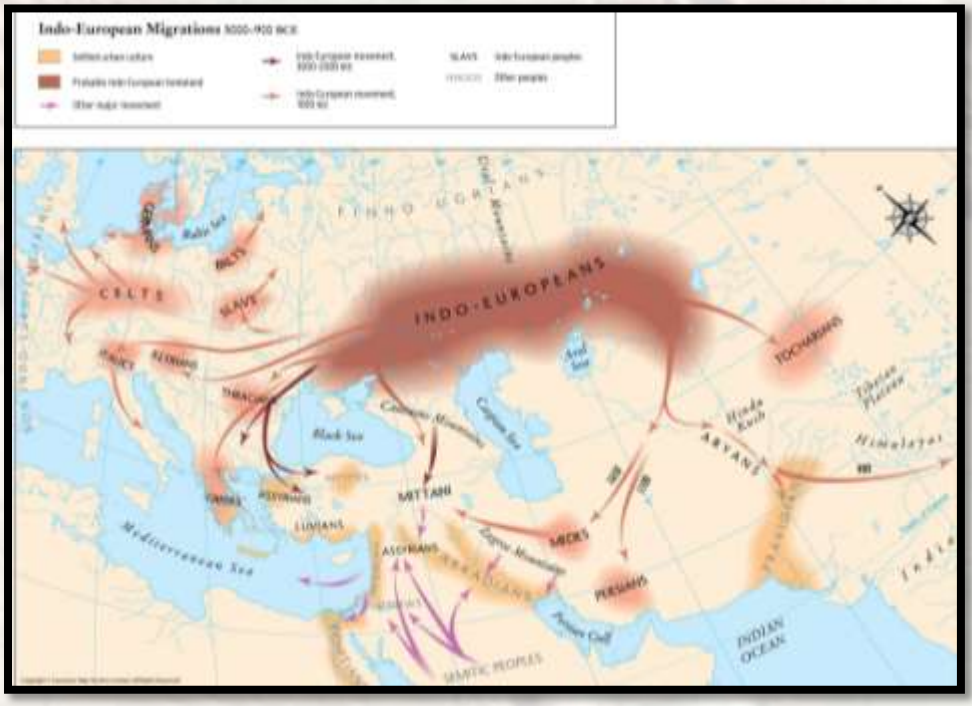

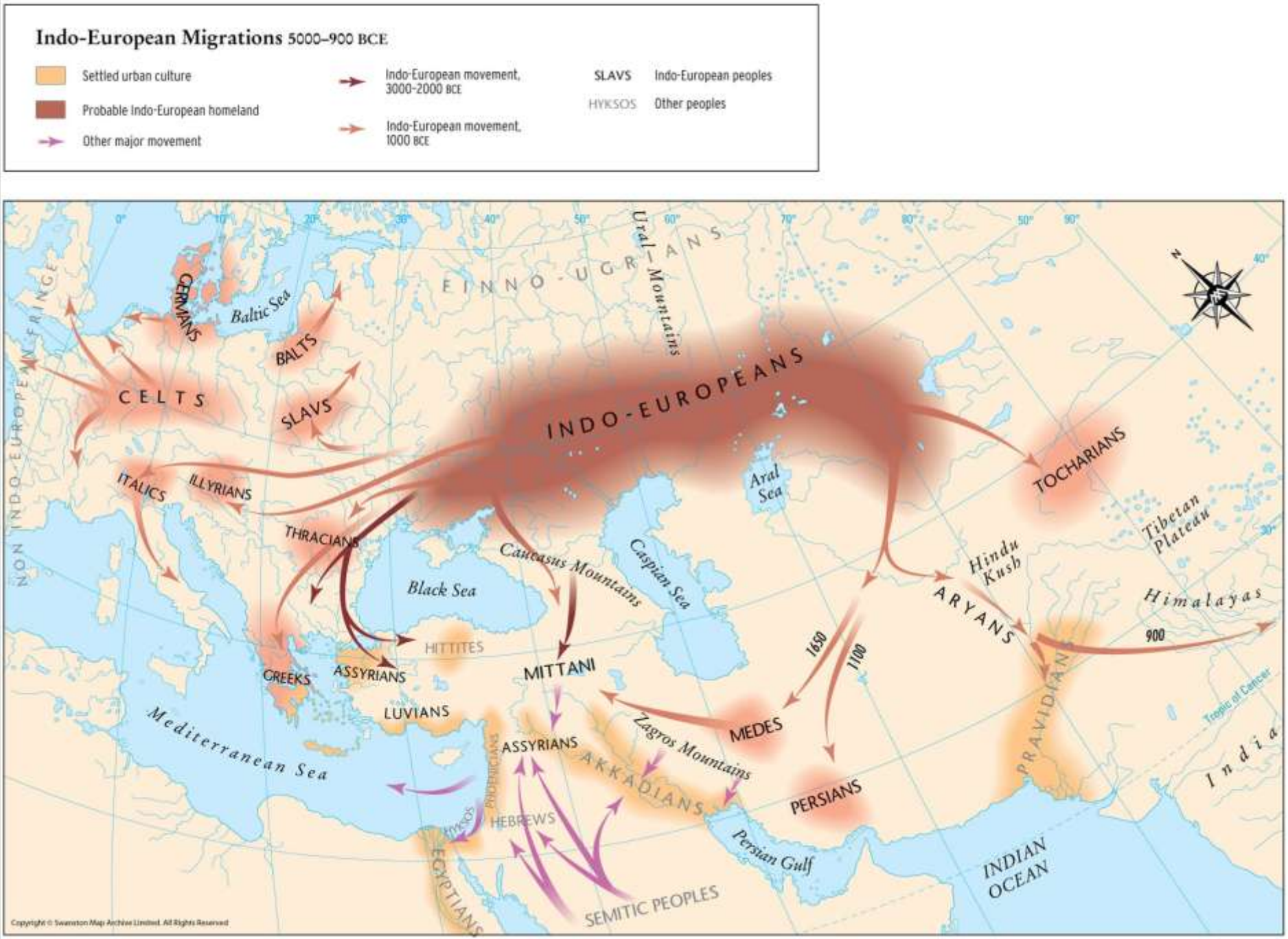
Los colores corresponden a los siete grupos diferentes de lenguas semíticas.
Los grupos arameo y cananeo no se distinguen netamente en sus primeros testimonios.
Entre las lenguas figuran algunas que son más bien dialectos, especialmente en el grupo arameo.
Se señalan con línea discontinua las lenguas antiguas que se siguen usando en la actualidad.

Eastern
Central
Northwest
Aramaic
Canaanite
Arabic
Southern
Eastern South
Western South
Old South
Ethiopian
North
South
Living language
Extinct
Origin uncertain
>150m
20m-100m
5m-20m
1m-5m
0.5m-1m
0.1m-0.5m
<100,000
Native Speakers
Eblaite
Aramaic
Ugaritic
Amorite
Maltese
Phoenician
Punic
Ammonite
Hebrew
Philistine
Moabite
Edomite
Nabatean
Akkadian
Ancient North Arabic
Arabic
Hobyót
Harsusi
Shehri
Mehri
Bathari
Minaean
Tigre
Dahlak
Qahtanian
Hadhramautic
Tigrinya
Sabaean
Soqotri
Ge'ez
Gafat
Amharic
Argobba
Harari
Chaha
Inor
Zay
Silt'e
Soddo

Altres llengües Pròxim Orient Antic

- **Llengües indoeuropees**
  - ***Família llengües esteses des de l'Índia fins a Europa***
  - **Hitita** / Anatòlia / ss. XVII - XII a.C. / cuneïforme
  - **Palaic**, Anatòlia / II mil·lenni a.C. / cuneïforme
  - **Luvita** / Anatòlia / ss. XV - VIII a.C. / cuneïforme i jeroglífica
  - **Lici, lidi i cari** / costa sud-oest Anatòlia / ss. VIII - III a.C. / alfabet
  - **Frigi** / Anatòlia / I mil·lenni a.C. / alfabet
  - **Persa antic** / domini persa / ss. VI - IV a.C. / basada en el cuneïforme

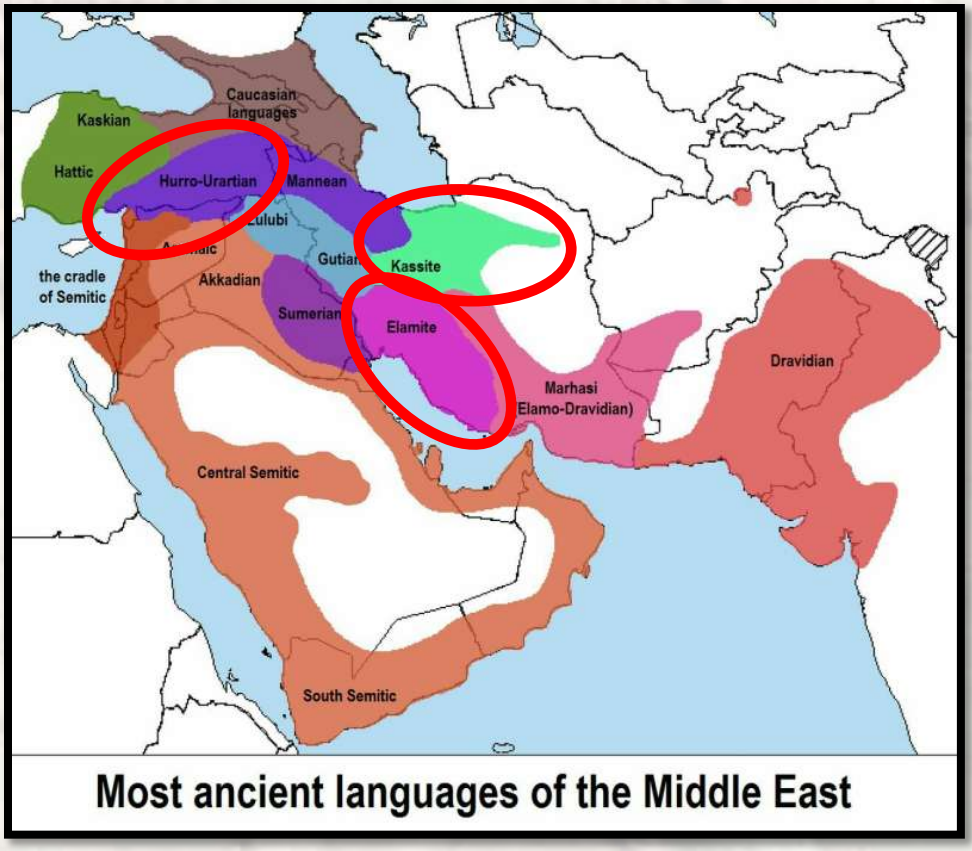

Indo-European Migrations 5000–900 BCE
Settled urban culture
Probable Indo-European homeland
Other major movement
Indo-European movement, 3000–2000 BCE
Indo-European movement, 1000 BCE
SLAVS Indo-European peoples
HYKSOS Other peoples
NON INDO-EUROPEAN FRINGE
FINNO-UGRIANS
Ural Mountains
GERMANS
Baltic Sea
BALTS
CELTS
SLAVS
INDO-EUROPEANS
ITALICS
ILLYRIANS
THRACIANS
Aral Sea
TOCHARIANS
Tibetan Plateau
Caucasus Mountains
Caspian Sea
Hindu Kush
Black Sea
ARYANS
Himalayas
HITTITES
1650
1100
900
GREEKS
ASSYRIANS
MITTANI
LUVIANS
Mediterranean Sea
Zagros Mountains
MEDES
ASSYRIANS
AKKADIANS
PRAKRIDIAN
Tropic of Cancer
India
PHOENICIANS
HEBREWS
PERSIANS
HYKSOS
EGYPTIANS
Persian Gulf
INDIAN OCEAN
SEMITIC PEOPLES
Copyright © Swanston Map Archive Limited. All Rights Reserved

Altres llengües Pròxim Orient Antic

- **Hurrita i urartià /** Anatòlia i Caucas / III – II mil·lenni a.C. / cuneïforme
  - **Llengües relacionades entre elles**
  - **No relacionades amb altres llengües**

- **Elamita** (Elam) / sud-oest de Iran / III – II mil·lenni a.C. / cuneïforme
  - **No relacionada amb altres llengües**

- **Cassita** / muntanyes Zagros / ss. XVIII a.C. – IV d.C. /

Codis de lleis

Codis de Lleis

- **Antic Pròxim Orient**
  - ***Codis de lleis més antics del món***
- **9 codis de lleis**
  - **7 en documents cuneïformes**
    - **Codi d'Ur-Nammu** (c. 2100–2050 a.C.)
    - **Codi de Lipit-Ixtar** (c. 1870 a. C.)
    - **Codi d'Eshnunna** (c. 1930 a.C.)
    - **Codi de Hammurabi** (1760 a. C.)
    - **Lleis Hitites**
    - **Lleis Assíries (**1450 – 1250 a.C.
    - **Lleis Neo-Babilònies** (ss. VII – VI a.C.)
  - **2 Bíblia hebrea**
    - **Pacte Mosaic** (Èxode 21:3)
    - **Codi Deuteronomi** "Segona Llei" (Deuteronomi 12:6.1)

Codi de Ur-Nammu

- **Codi de Ur-Nammu (c. 2100 – 2050 a.C.)**
  - **Ur-Nammu (III dinastia Ur (**2112 – 2095 a.C.)
  - **Material: Tauletes de fang**
  - **Idioma: sumeri**
  - **Estat: incomplet**
  - **“Lleis provinents dels déus”**

- **Lleis estructura frase condicional**
  - ***Si passa això > aleshores això***

  - *Si un home viola l'esclava verge d'un altre, ha de pagar 5 sicles de plata*
  - *Si un home declara com a testimoni, i es demostra que ha comès perjuri, ha de pagar 15 sicles de plata*
  - *Si un home fa perdre un ull a un altre home, pagarà el pes de mitja mina de plata*
  - *Si un home fa perdre una dent a un altre home, pagarà 2 sicles de plata*

- **Multes tenien efecte dissuasori**
  - Compensació justa preferible a la venjança

Codi de Lipit-Ixtar

- **Codi de Lipit-Ixtar**
  - **Lipit-Ixtar,** 1934 – 1924 a.C.
    - **I Dinastia Isin**
  - **Material:** tauleta fang
  - **Estat:** incomplet
  - **Idioma:** sumeri
  - **Dimensions:** 15.2 x 16 x 3 cm
  - ***Multes monetàries caràcter dissuasori***
  - **Lleis més detallades**
    - Família
    - Contractes comercials…

Codi de Lipit-Ixtar, Penn Museum, Philadelphia

Codi de Lipit-Ixtar

- *Si l'amo o mestressa d'una finca no paga els impostos deguts de la finca i una altra persona assumeix els impostos, l'amo no serà desnonat durant tres anys; però després de tres anys d'impagament dels impostos) l'home que ha assumit la càrrega tributària prendrà possessió de la finca i el propietari (original) no farà cap reclamació.*

- *Si la dona d'un home no li dóna fills, però una prostituta del carrer sí, ell proporcionarà gra, oli i roba a la prostituta, i el nen que tingui de la prostituta serà el seu hereu; sempre que la seva la dona estigui viva, la prostituta no residirà a la casa amb ella.*

Codi de Lipit-Ixtar, Penn Museum, Philadelphia

Codi de Hammurabi

- **Codi de Hammurabi**
  - ***Codi mesopotàmic més famós***
  - Hammurabi, 1792-1750 a.C.
    - Rei de Babilònia
  - **Codi: 282 lleis**
  - **Material:** Estela basalt
  - **Dimensions:** 2,25 m
  - **Ubicació:** Museu del Louvre

- **Pròleg**
  - *"Quan el noble Anu, l'Altíssim, [...] i Bel, Senyor del Cel i de la Terra, que determina el destí de la Terra, van encarregar a Marduk el comandament de tota la humanitat, quan van pronunciar el noble nom de Babilònia, quan ho van fer famós a tots els quadrants del món i al seu centre van establir un regne perpetu, amb fonaments tan ferms com el cel i la terra – llavors Anu i Bel em van cridar, Hammurabi, el príncep excels, el devot dels déus, per fer prevaldre la justícia a la terra, destruir el malvat i el mal, evitar l'opressió del feble pel fort, il·luminar la terra i portar el benestar al poble.".*

Codi de Hammurabi

- **Part superior**
  - **Shamash**, déu de la justícia
  - Lliura les lleis a **Hammurabi**
  - ***Lleis dels déus, no regles arbitràries creades per mortals***
- **Origen diví lleis**
  - Lleis absolutes
- **Codis anteriors**
  - Establien multes i penes menors
- **Codi Hammurabi**
  - Càstigs molt més severs
  - Llei del talió
    - Ull per ull i dent per dent

Codi de Hammurabi

- **Codi estableix crims**
  - **Seguits del seu càstig**
  - *Si un home buida l'ull d'un altre home, el seu ull es buidarà*
  - *Si trenca un os d'un altre home, se li trencarà l'os*
  - *Si un home arrenca una dent a un igual, se li arrencarà la dent*
  - *Si un constructor construeix una casa per a algú, i no ho fa adequadament, i la casa s'enfonsa i mata el propietari, el constructor serà executat*

Codi de Hammurabi

- **Epíleg Codi de Hammurabi**
  - *Per tal que el poderós no maltracti el dèbil, per proporcionar camins justos per a l'orfe i la vídua, he inscrit els meus preciosos dictàmens a la meva estela... Que qualsevol home tractat injustament i que tingui un plet passi davant el meu decret, el rei de la justícia, i que se li* ***llegeixi en veu alta la meva estela inscrita****, així que escolti els meus preciosos pronunciaments i que la meva estela reveli el plet per ell... Que qualsevol rei que aparegui a la terra en el futur, en qualsevol moment, compleixi els pronunciaments de justícia que he inscrit a la meva estela. Que no alteri els judicis que vaig pronunciar i els veredictes que vaig donar...*

- **Influència notable**
  - Codis legals mesopotàmics posteriors
  - Lleis Bíbliques

Codi de Hammurabi

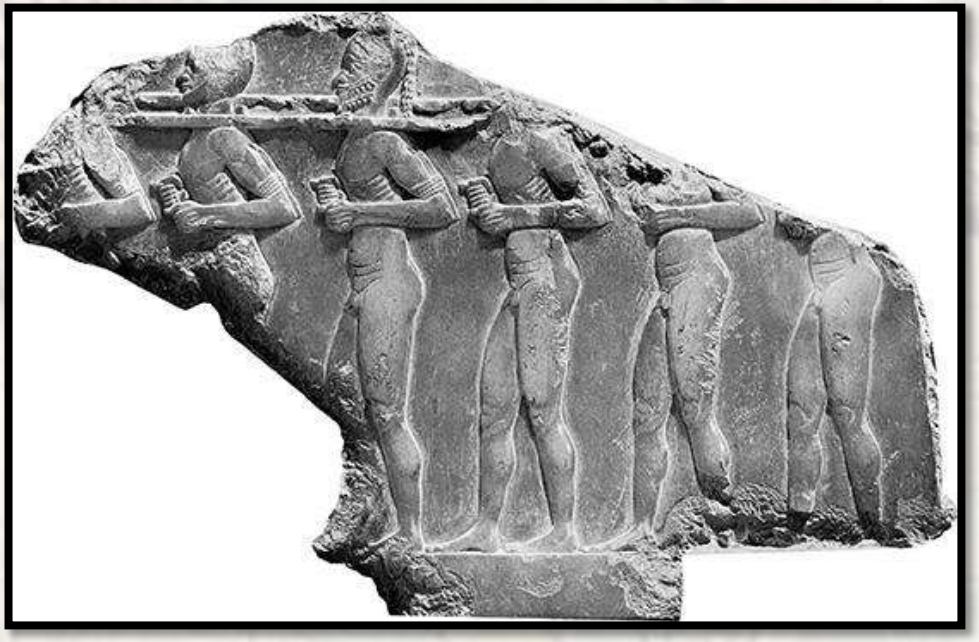
- **Hammurabi no autor material**
  - ***Tasca assignada a grup oficials i escribes***

- **Polèmica Codi Hammurabi**
  - **Codi, font conèixer per vida Pròxim Orient Antic**
  - **Propaganda política**
    - Més que una llei aplicable
    - Legitimar autoritat
    - Disposicions mostren saviesa i justícia del rei
  - ***Codis, eines propaganda reis respectius***

Estatus i esclavitud

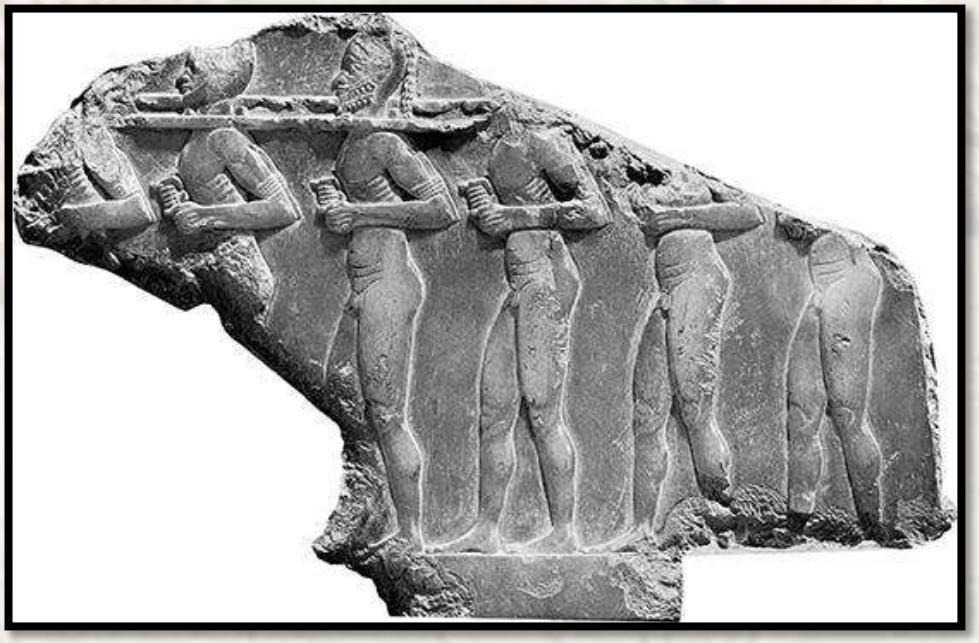
- **Principal distinció lleis Codi Hammurabi**
  - Llibertat i esclavitud
  - Aplicació lleis diferents lliure o esclau
- **3 tipus esclavitud Pròxim Orient Antic**
- **Esclau mercaderia**
  - **Esclau propietat com altres propietats**
  - **Algunes limitacions**
    - Propietaris podien ser castigats per matar un esclau
  - **Font:** captius guerra o naixement d'una dona esclava
- **Esclaus per deute**
  - **Causa:** no pagament préstec en data de venciment
  - Conversió d'un mateix o un familiar
  - No es podien re-vendre a un altre propietari
  - Es podien redimir
    - Quan es pagava el deute (i interessos)
    - Limitació temps esclavitud

Estatus i esclavitud

- **Esclaus de la fam**
  - ***Venda fills en èpoques de dificultats***
  - **Comprador alimentava als fills**
  - **Diners venda alimentaven la família**

- **Text d'Emar, centre de Síria al 1300 a.C.**
  - *Zadamma i Ku'e, la seva dona, han venut els seus dos fills i les seves dues filles - Baalabia, Adad-belu, Ishma-Dagan i Baal-ummi, una filla de pit- en esclavitud per 60 sicles de plata,el preu total, a Ba'al-malik, l'endeví. Si algú demanda per reclamar els quatre fills de Zadamma, ha de donar deu persones més com a compensació a Ba'al-malik*

Aplicació lleis

- **Codi de Hammurabi**
  - **Casos robatori, assassinat, adulteri , lesions, agressions...**
  - **Part afectada**
    - Podia escollir aplicació llei talió
    - Atenuar pena (convèncer família perjudicada)
  - **Tribunals**
    - Control no s'exigís compensació superés gravetat crim

Influència Lleis Proximorientals

- **Lleis Antic Pròxim Orient**
  - ***Font idees i costums legals civilitzacions humanes***

- **Disposicions legals Pròxim Orient Antic**
  - **Clàusules condicionals "si"**
  - **Presentació cas / escenari**
  - **Resolució cas / escenari**

  - **Influència**
    - **Codi legal Gortina (Creta)**, Segle V a.C.)
    - **Lleis Dotze Taules (Roma)** segle V a.C.)

Influència Lleis Proximorientals

- **Lleis relacionades amb**
  - **Danys per inundacions als camps agrícoles**
  - **Sancions per agredir ciutadans lliures i esclaus**

- **Juraments als tribunals**
  - ***Originat al Pròxim Orient Antic (III mil·lenni a.C.)***
  - **Jurament en nom d'un o més déus**
    - Jurar sobre la veracitat de les seves afirmacions
    - Permetia guanyar un litigi
    - Càstig diví si mentien

Influència Lleis Proximorientals

- **Disminució requeriment jurament amb el pas del temps**
  - ***Preferència proves testimonials com a mitjà per decidir un judici***

- **Actitud semblant a Gortina (Creta)**
  - Decisions jutges a partir declaració testimonis
  - Preferència testimonis sobre els juraments

Influència Lleis Proximorientals

- **Altres similituds dret Proximoriental i grec**
  - **Dret de família**
    - Herència
    - Divorci
    - Dot
    - Adopció
- **Influència pràctiques i Codis legals del Pròxim Orient Antic**
  - A d'altres civilitzacions
  - ***Procés de transmissió***

Art sumeri i accadi

Art mesopotàmic

- **Art Mesopotàmia**
  - **Sumer i Accad, primeres fases art humanitat**
  - **Considerat base art Grècia clàssica**
  - ***"[Mesopotàmia] va crear molts tipus que es van transmetre a les nacions mediterrànies que aviat van adoptar-los. Aquests tipus van ser desenvolupats , però no inventats, pels grecs"***

Vas de Warka

- **Vas de Warka**
  - **Recipient cilíndric**
    - ***Trencat i reparat a l'Antiguitat***
  - **Localització:** Recinte temple Inanna Uruk
  - **Material:** alabastre
  - **Alçada:** 92 cm
  - **Cronologia:** 3300 a.C.

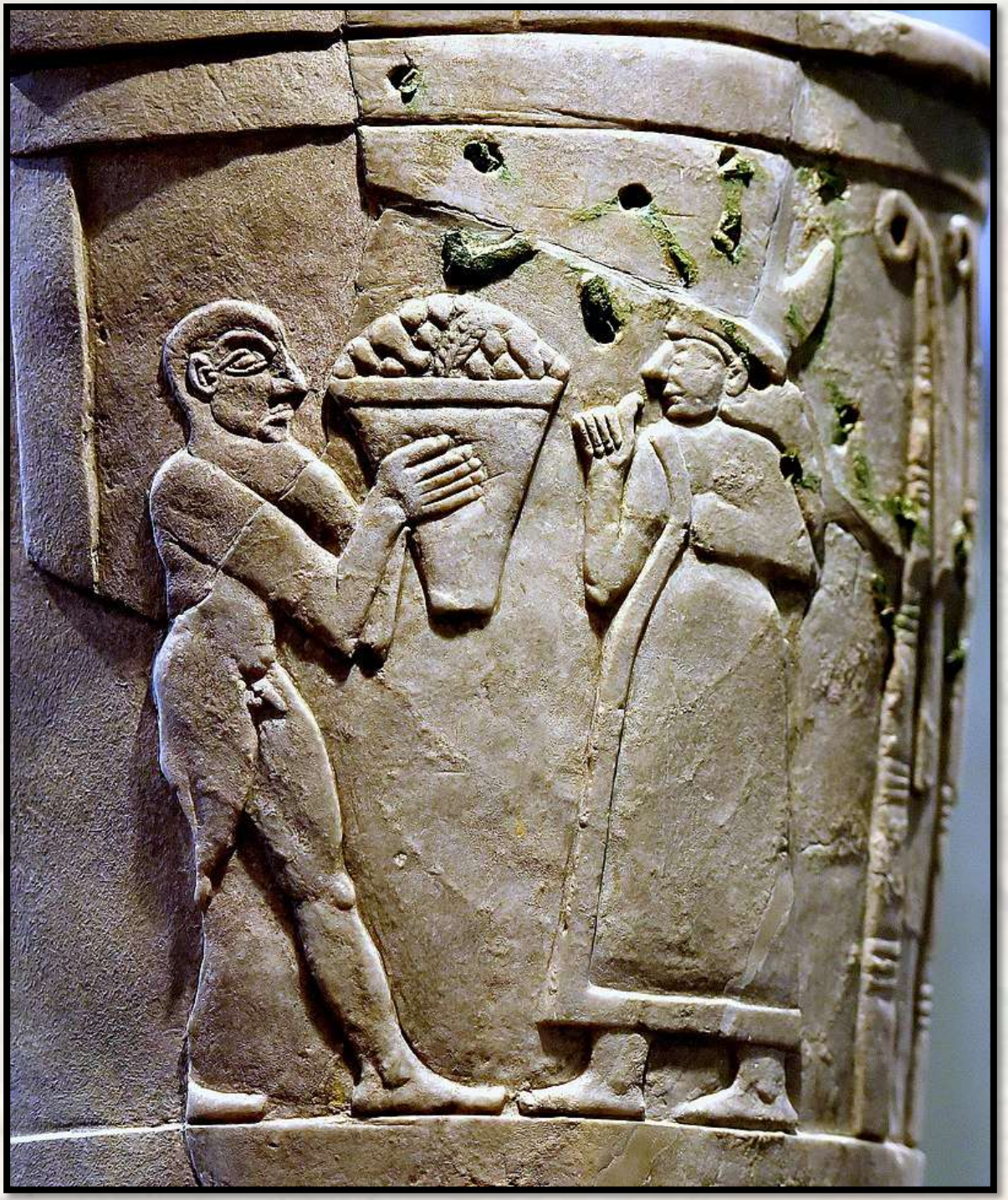
Vas de Warka

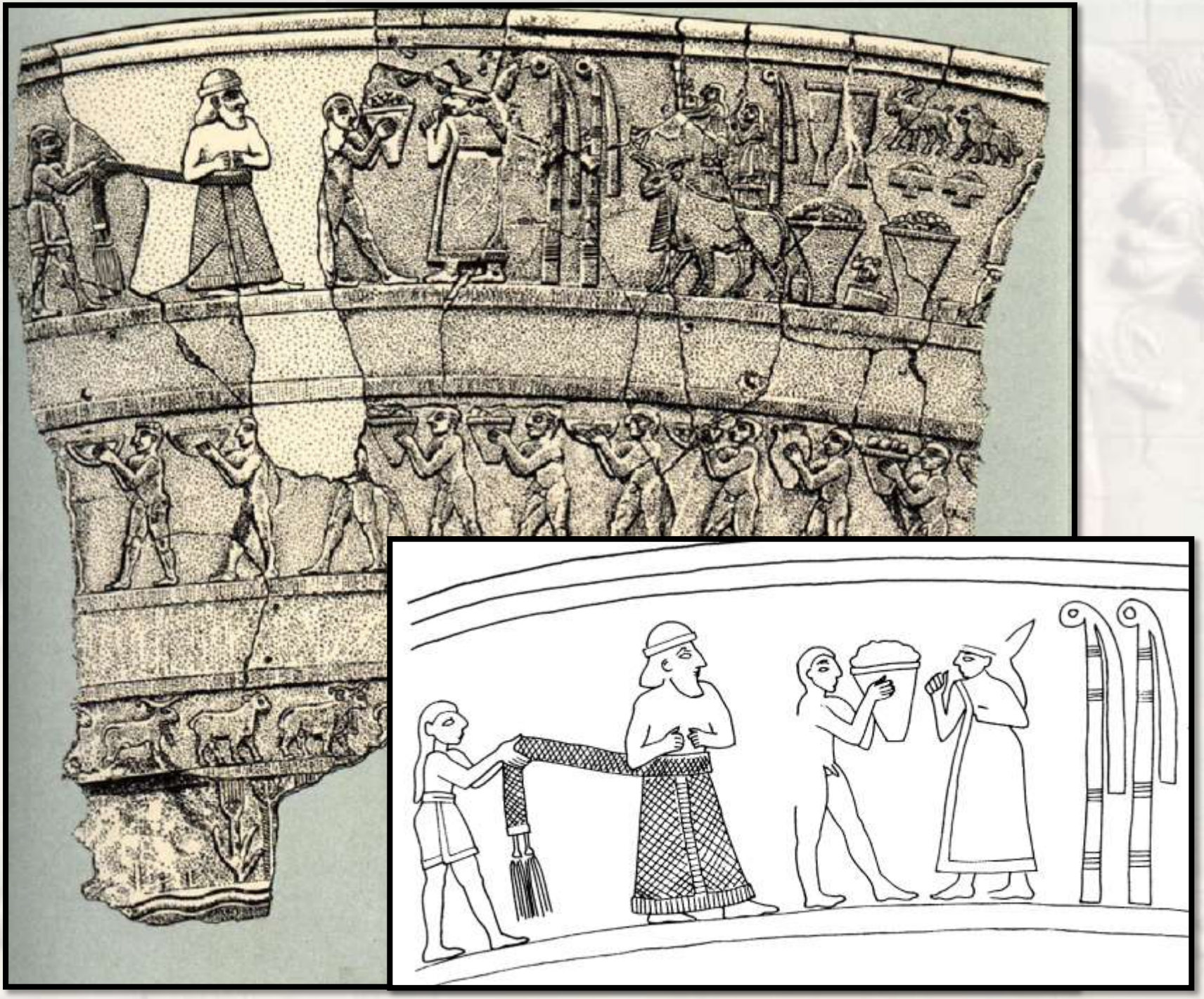
- **Vas de Warka**
  - **Relleus tallats al exterior**
  - ***Escena ritual***
  - **Diversos registres dividits per línies**
    - **Aigua ondulant** (part inferior)
    - **Collites i ovelles aparellades**
    - **Portadors masculins nus d'ofrenes**
    - **Figura femenina (deessa Inanna) rep les ofrenes**
      - Figura trencada / sacerdot –rei
  - ***Decoració Considerada la narrativa representativa més antiga***

Vas de Warka

- **Representació jeràrquica**
  - **Món natural**
  - **Món humà**
  - **Món diví**

– **Registre superior**
  – Escena ritual **matrimoni sagrat** deessa Inanna (summa sacerdotessa) i sacerdot-rei
  – ***Ritual propiciatori abundància agrícola***

- **Registres inferiors**
  – **Fonamentals per escena superior**
    - Fruïts agricultura i ramaderia
    - Necessaris ofrenes sagrades

Segells cilíndrics

- **Segells cilíndrics**
  - **Cronologia:** 3500 / 3000 a.C. – Finals I mil·lenni a.C.
  - **Dimensions:** centímetres
  - **Obres d'art**
  - **Relació amb escriptura i administració**
  - **Marcador informació**
  - **Materials**
    - Pedra calcària
    - Marbre
    - Alabastre
    - Pedres precioses

Cilindre i impressió

Batalla entre herois i bèsties

Cronologia: 2500 – 2400 a.C. (Mari)

Calcària

Segells cilíndrics

- **Segell-cilidre**
  - **Tallat en negatiu**
  - **Es fa rodar superfície tova (argila)**
  - Deixa impressió del gravat
  - **Produeix fris continu d'imatges**

- **Molts foradats part interior**
  - **Es durien penjats amb un cordill**
  - **Sempre a mà**

Motiu: lleons monstruosos i àligues amb cap de lleó
Material: jaspi
Cronologia: 4100 – 3000 a.C.

Segells cilíndrics

- **Ús**
  - Autentificar documents
  - Signatura autoritat
  - Identificació propietari
  - Joies
  - Amulets (funció màgica)
- **Motius decoratius**
  - Motius geomètrics
  - Escenes de caça
  - Banquets
  - Lluites animals / essers fantàstics i herois
  - Representacions mitològiques
  - Rituals religiosos...

Escena de culte

5 persones es dirigeixen cap a un edifici en forma de piràmide

Vaixell a la part superior

Cronologia: 2600 - 2340 a.C.

Segells cilíndrics

Antic segell cilíndric de Babilònia
Cronologia: c.1800 aC
Material: hematites
Un rei ofereix un animal al déu Shamash

Segells cilíndrics

Animals dominats pels déus
Material: calcedònia
Cronologia: 2600 a.C.
Localització: Temple d'Ishtar a Mari.

Segells cilíndrics

Bestiar en un camp de blat
Cronologia: 3500 - 3000 a.C.

Segells cilíndrics

Cilindre segell de la reina Puabi

Cementiri reial Ur

Datació: c. 2600 a.C.

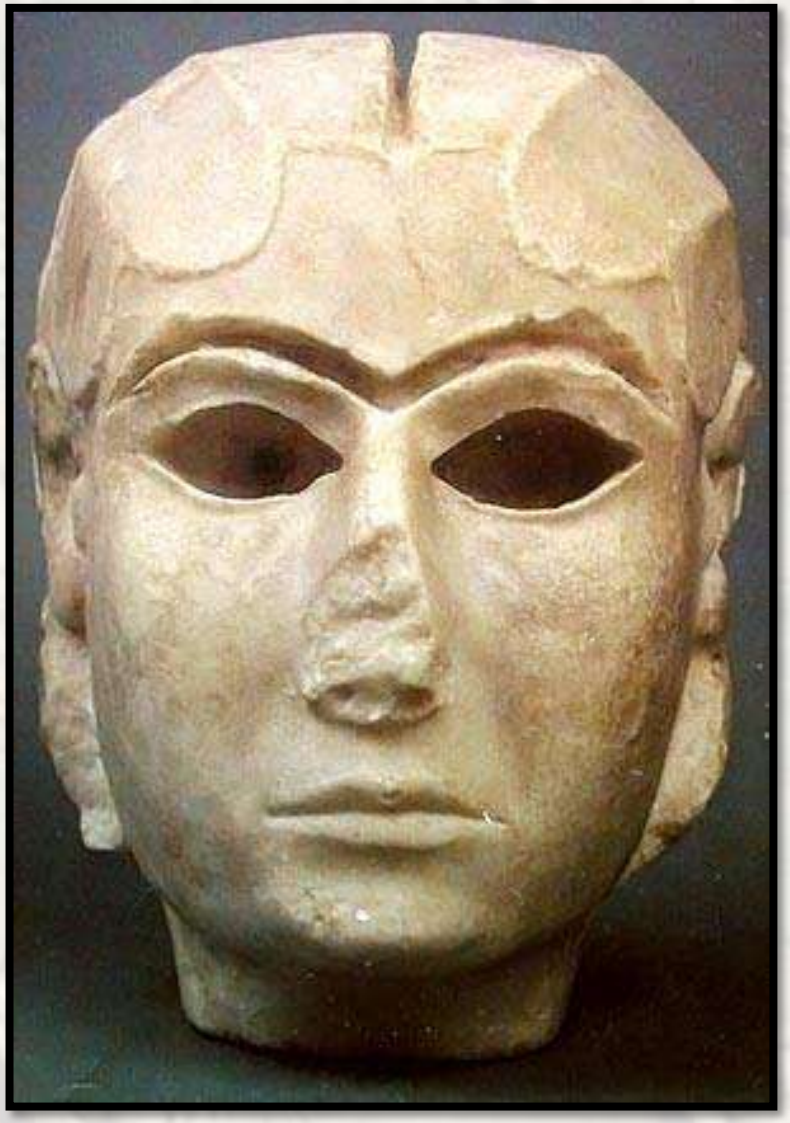
Escena de banquet

Figure 21.3 Late Uruk seal impression.

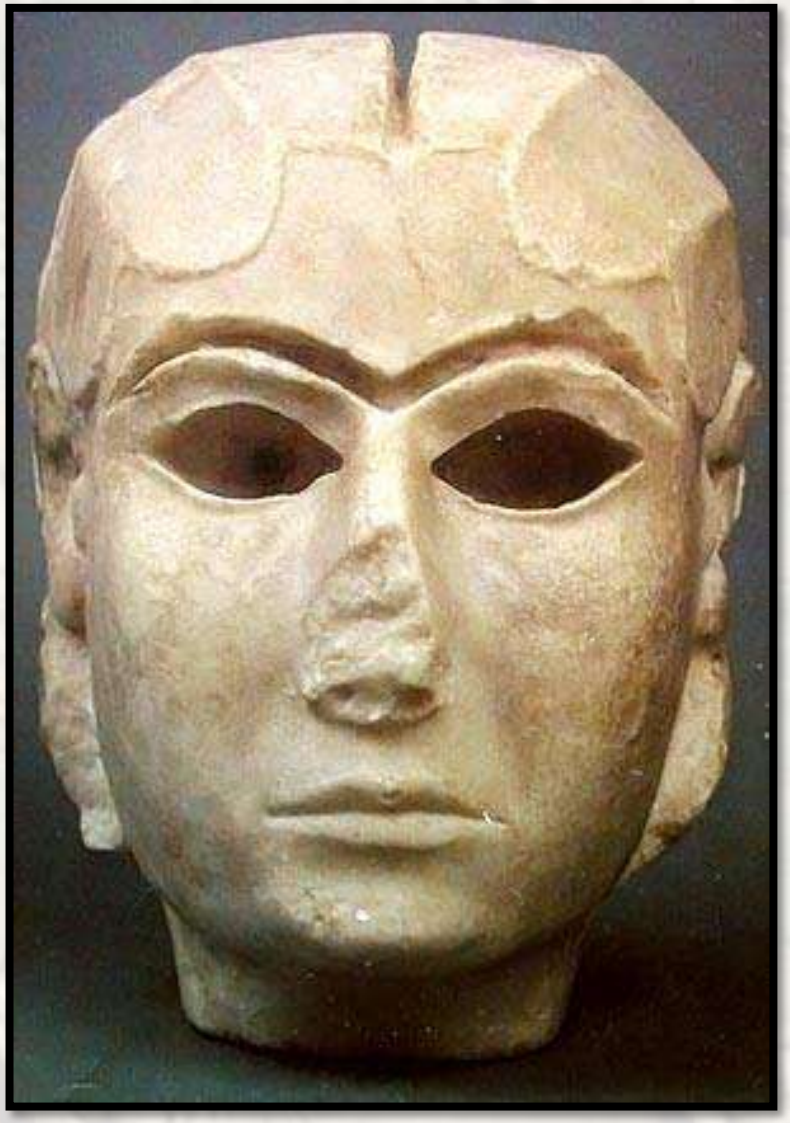
Dama de Warka

- **Escassetat pedra a Mesopotàmia**
  - **Pedra**
  - **Material per executar grans escultures**
  - Trobades **poques escultures trobades**
    - ***Normalment de mida petita***
- **Dama de Warka (Uruk, Sumer)**
  - ***Mona Lisa sumèria***
  - **Datació:** c. 3.000 a.C.
  - **Material:** Marbre blanc
  - **Mida:** 21,2 cm
- **Podria representar deessa Innana / Ishtar**
  - ***Deessa patrona d'Uruk***

Escultura mesopotàmica

- **Primer intent reflectir fidelment els trets humans**
  - ***Tendència naturalista***
- **Seria escultura de cos complet**
  - Feta de **fusta**
  - Zones pell utilitza **marbre blanc**
- **Ulls i celles decorat amb lapislàtzuli i petxines**
  - ***Portaria joies decoratives***

Estatuetes (Conjunt Tell Asmar)

- **Tresor Temple déu Abu Tell Asmar (Eshnuna, Baixa mesopotàmia)**
  - **Cronologia:** Cap al 2700 a.C. (període sumeri)
  - **Material:** **guix, pedra calcària i alabastre**
    - Incrustacions **petxina i calcària negra**
  - **Dimensions:** 23 - 72 cm

- **Estatuetes culte en forma d'orant**
  - **Adoradors / dedicants**
  - Finalitat **votiva**
  - **Ofrenes davant imatge del déu**
    - ***Sobre bancs laterals cel·la temple***

FIG. 7. THE HOARD OF STATUES LYING IN THE SOIL JUST AS THEY WERE FOUND :

Grup orant Tell-Asmar (Eshnunna)

- **12 figures**
  - **10 masculines i 2 femenines**
- **Imatges esquemàtiques**
  - Volums i formes geomètriques
  - Mans recollides al pit
  - Actitud pacífica i piadosa
- **Ulls hipnòtics**
  - **Desmesuradament oberts**
  - **Material:** petxina o lapislàtzuli
- **Homes**
  - **Cap rapat** o amb **cabell i barba**
  - ***Kaunakes*, faldilla de llana**
- **Dones**
  - **Vestit llarg** i **espatlla nua**

Estela Naram-Sin (c. 2250 a.C.)

- **Naram-Sin**
  - Rei d'Accad (c. 2254 – 2218 a.C.)
  - **Material:** gres vermell
  - **Mida:** 2 metres
- **Baix relleu**
  - ***Propaganda política***
  - **Exaltació política i militar del sobirà**
  - **Commemoració victòria d'Accad sobre Elam**

Estela Naram-Sin (c. 2250 a.C.)

- **Relleu narratiu**
  - **Rei com a líder militar**
  - **També com a déu**
    - **Tocat amb banyes**, atribut divinitat
    - ***Símbol glorificació***
- **Ascens cap als astres del cel**
  - ***Elevació rei dignitat déu***
- **Part inferior**
  - **Representació batalla**
    - **Ascens muntanya rei seguit pel seu exèrcit armat**
    - **Soldats eleven mirada al rei**
    - **Enemics derrotats, ferits, caiguts**

Estela Naram-Sin (c. 2250 a.C.)

- **Protagonisme Naram-Sin**
  - Zona més alta
  - Representat a major escala
  - Porta armes
    - *Identifiquen cap militar*

- **Idealització figura reial**
  - Rei figura més gran
  - Ocupa centre composició
  - Figura gran vigor
  - Frontalitat imatge rei

  - *Text sobre de Naram-Sin relata la victòria*

Estela Naram-Sin (c. 2250 a.C.)

- **Símbols astrals (divinitats)**
  - ***Relegant part superior nivell simbòlic***
- **Estilització resta personatges**
- **Espai mostrat a través del paisatge**
  - ***Innovació***
- **Escena composició única**
  - ***Supressió dels registres***

Estela d'Hammurabi

- **Estela d'Hammurabi**
  - Estela cilíndrica
  - **Material:** diorita negra
  - **Cronologia:** c. 1750 a.C.
  - **Mida:** 2,25 m
  - **Ubicació:** Museu del Louvre de París
- **Funció:**
  - **Difusió codi**
  - **Propaganda** del rei i de la seva ideologia
- **Text inscrit**
  - **Esculpit en 42 columnes que envolten estela**

Codi d'Hammurabi

- **Imatge superior**
  - Esculpida en **alt relleu**
- **Déu de la justícia Shamash, lliura les lleis al rei Hammurabi**
  - **Hammurabi dempeus**
  - **Shamash (déu del sol) entronitzat**
    - Tocat amb banyes
    - Mostra mà dreta vara ianell
    - Insígnies autoritat
- **Hammurabi a l'alçada dels ulls déu**
  - ***Concepció positiva mirada dels déus***

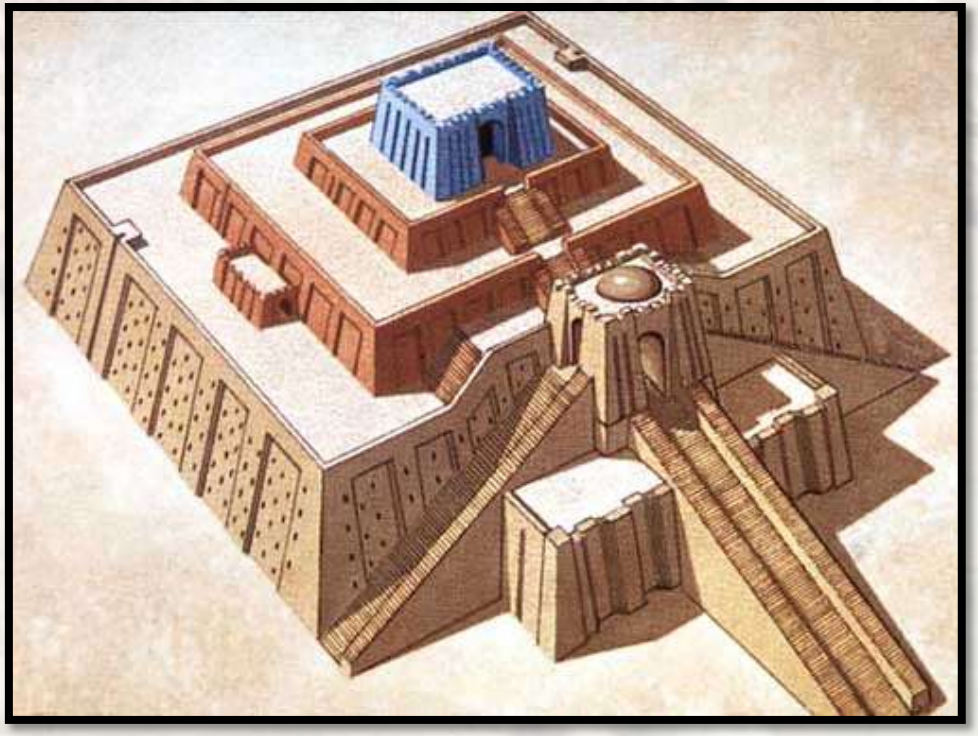

Temple

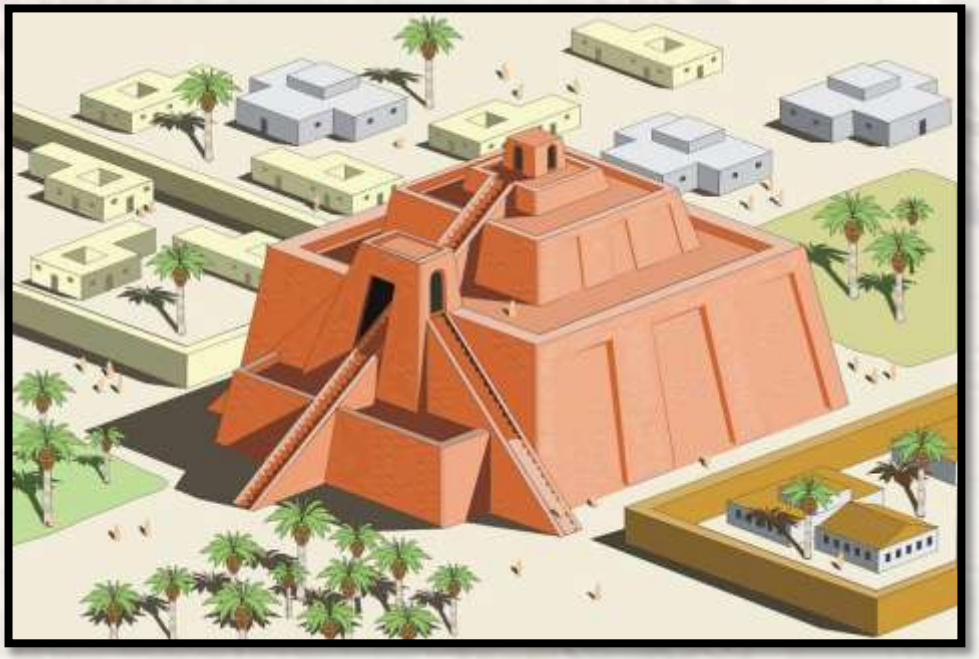
Temple: Ziggurat

- **Ziggurat**
  - ***Tipus constructiu més característic Mesopotàmia***
  - **Temple elevat sobre plataforma**
  - **Forma: torre esglaonada**
  - **Disseny:** des d'una **simple base** fins a diversos nivells o **terrasses esglaonades**
  - **Base**
    - Rectangular
    - Ovalada
    - Quadrada

Temples en alçada

- **Elevació santuaris**
  - **Significat transcendent sumeris donaven a les muntanyes**
  - Considerades **llocs sagrats**
  - Lloc **proper al cel**
  - Lloc on es **manifestava allò diví**
    - ***Trobada amb els déus***
- ***Ideals per ubicar temple***

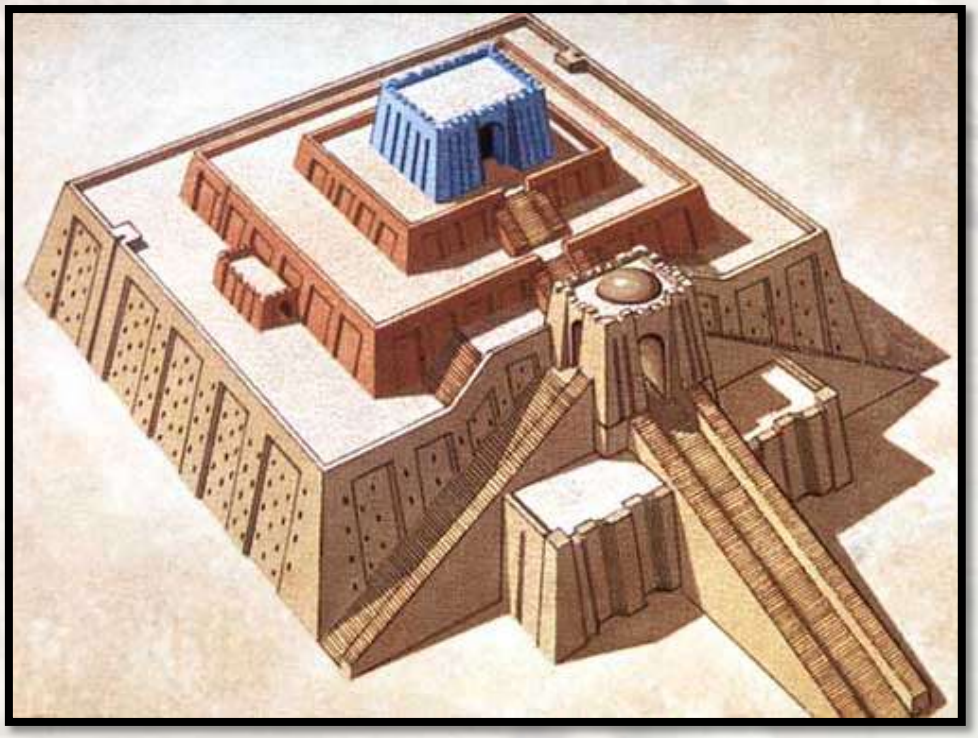

Temple: Ziggurat

- **Temple a la part més elevada**
  - Acostar el temple al cel
  - On estaven els déus

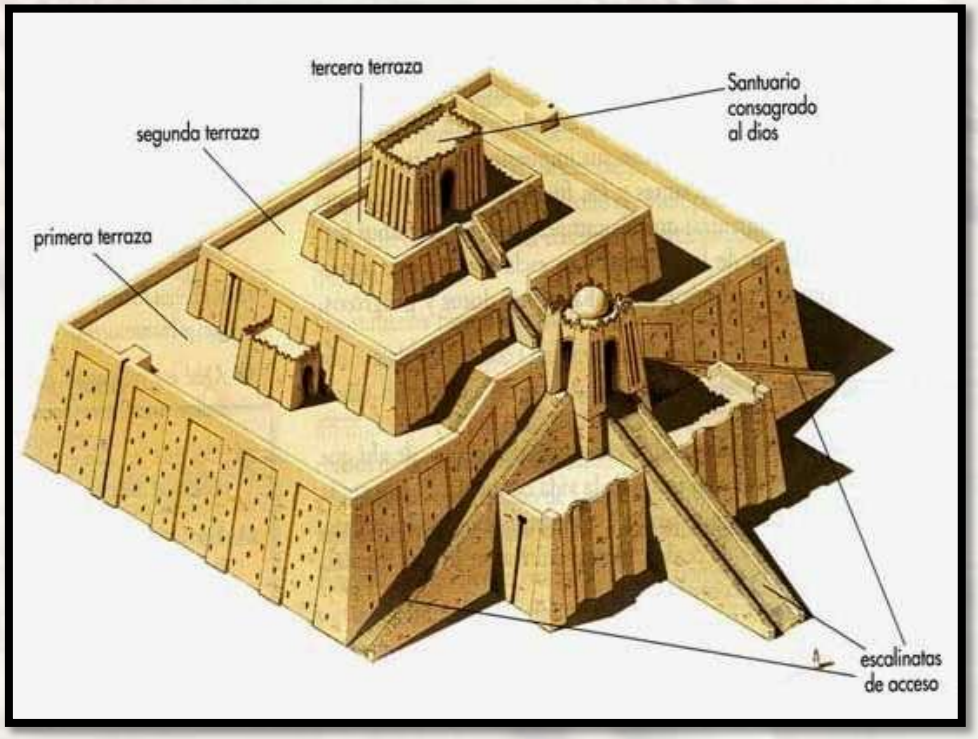
- **Nucli edifici construït amb tova**
  - ***Tova: peces de fang barrejat amb palla amb forma de maó assecat al sol***

  - **Revestit amb maons**
    - ***A vegades vitrificats amb diferents colors***

Temple: Ziggurat

- **Accés per escales**
  - ***Laterals***
  - ***Centrals***
  - ***En espiral***
- **Temple, casa dels déus**
  - ***No s'hi celebraven cerimònies ni actes públics***
- **Accés restringit sacerdots**
  - **Atendre necessitats dels déus**

Ziggurat d'Ur

- **Zigurat Ur**
  - **Temple culte déu Nanna (lluna)**
  - **Cronologia: s. XXI a.C.**
    - **Rei Ur-Nammu d'Ur**
    - ***Parcialment restaurat finals anys 70***

- **Envoltat per muralla**
  - Interior format per **tova**
  - Parets exterior, **maó cuits units amb** morter

- **Parets orientades punts cardinals**

Ziggurat d'Ur

- **Mesures:**
  - **64 m llarg**
  - **45 m ample**
  - **30 m alçada (hipòtesi)**

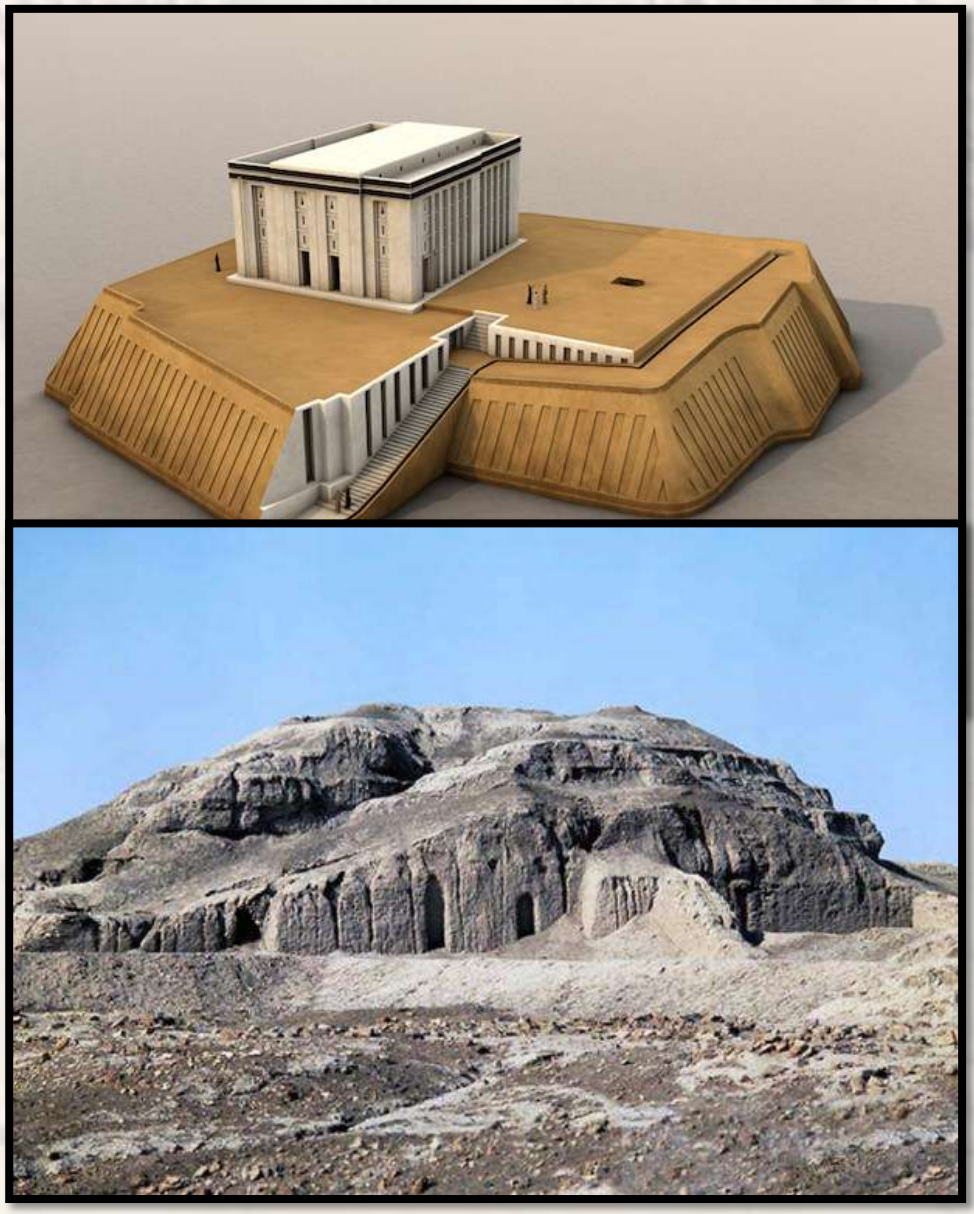
- **Accés temple a través 3 trams escales**

- Fins a **7 terrasses**
  - ***Només es conserven les 3 primeres***

Temple Blanc Uruk

- **Temple Blanc Uruk**
  - Temple rep nom del **color de les seves parets**
  - **Cronologia:** 3500 – 3000 a.C.
  - **Època sumèria**
- **Accés temple a través escalinata**
  - **Rampa** envolta extrem nord ziggurat
- **Terrassa superior**
  - **Cobertura amb asfalt (betum)**
  - **Recobert de maó**
  - ***Base ferma i impermeable pel temple***

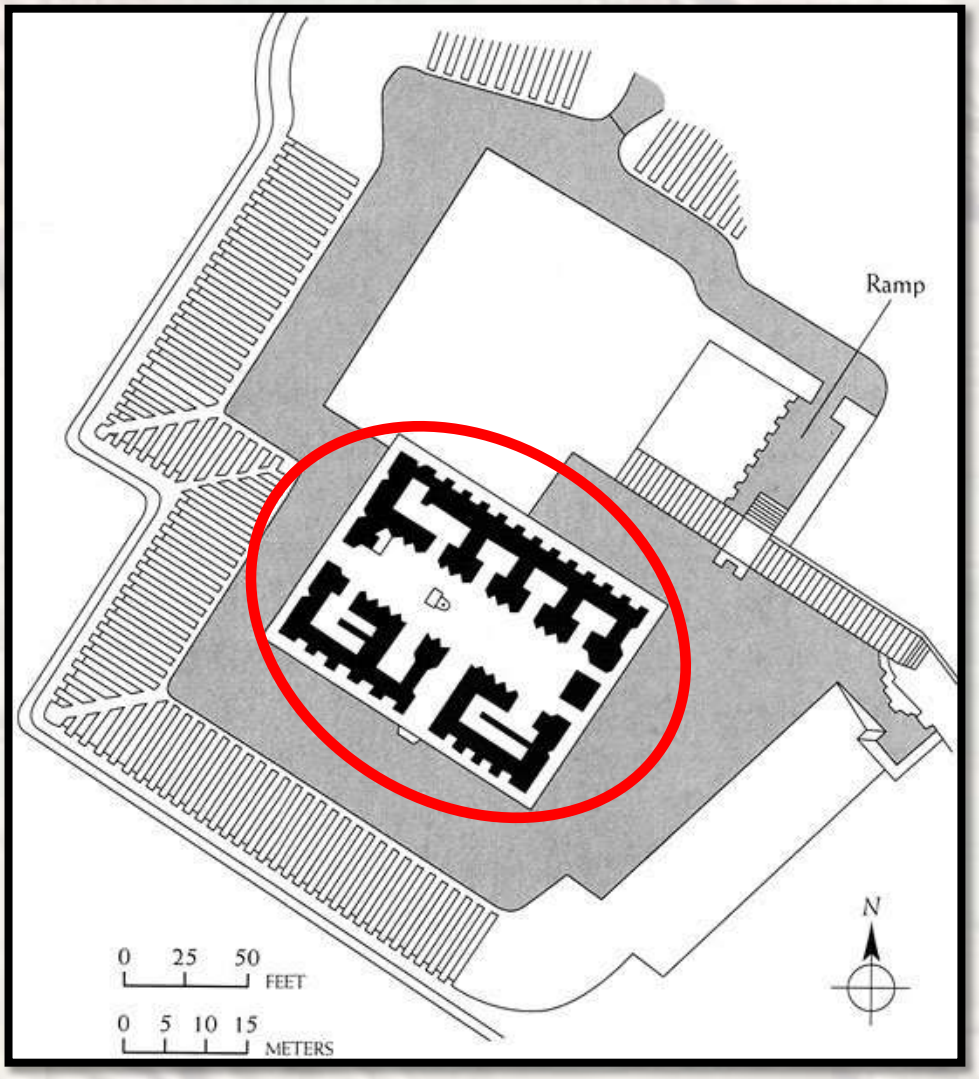

Temple Blanc Uruk

- **Temple Blanc**
  - Edifici **rectangular**
  - Cantons orientats als **punts cardinals**

- **Escalinata desemboca en una gran explanada del temple**

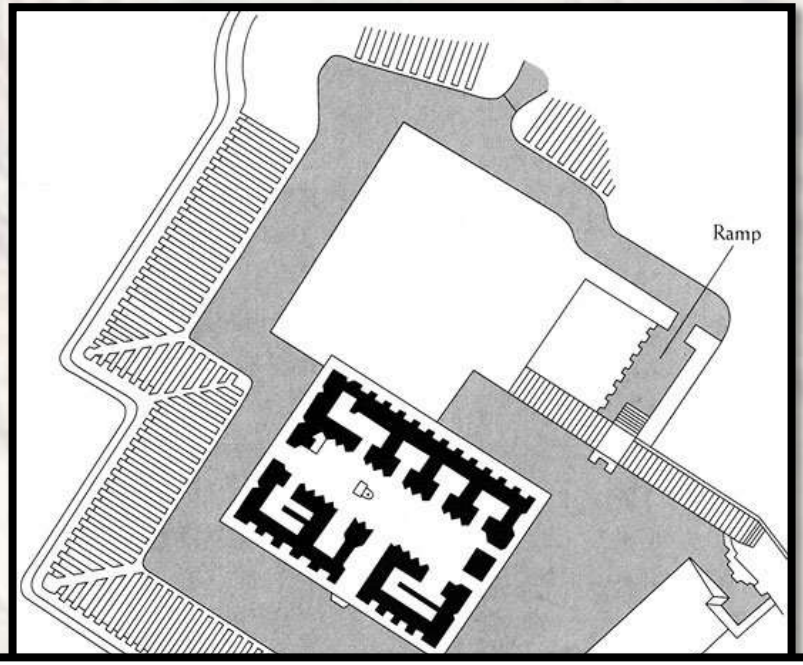
- **Mesures temple:** 17,5 x 22 m

Temple Blanc Uruk

- **Planta tripartida**
  - **Sala central rectangular**
    - Presidida per **taula d'ofrenes i pòdium** (accés escaleta)
  - Amb **estances als dos costats**

- Disposa de 3 accessos
  - Accés principal a través de vestíbul al costat sud
  - Accés principal
    - Persona ha de **girar 90º per encarar l'altar**
      - Disposició típica temples mesopotàmics

Temple Blanc Uruk

Temple Blanc Uruk

Bibliografia Mesopotàmia

- **Amelie Kuhrt**, *El Oriente Próximo en la Antigüedad, vol.* 1: c 3.000-330 a.C., Ed. Crítica, 2014
- **Marc van de Mieroop**, *Historia del Próximo Oriente antiguo: (CA. 3000-323 A.E.C.)*, Ed. Trotta, 2020
- **Georges Roux**, *Historia política, económica y cultural*, Ed. Akal, 1990
- **Adolph Leo Oppenheim**, *La antigua Mesopotamia: Retrato de una civilización extinguida*, Ed. Gredos, 2010
- **Rocio da Riva y Jordi Vidal Palomino**, *Descubriendo el Antiguo Oriente: Pioneros y arqueólogos de Mesopotamia y Egipto a finales del s. XIX y principios del s. XX*, Ed. Bellaterra, 2015
- **Piedad Yuste**, *Matemáticas en Mesopotamia: Álgebra, geometría y cálculo*, Ed. Dykinson, 2015
- **Cruz Sanchez**, *Arquitectura y urbanismo en La Alta Mesopotamia*, Ed. Bellaterra, 2021
- **Federico Lara Peinado**, *Historia De Los Sumerios*, Ed. Dilema, 2020
- **Jean-Claude Margueron**, *Los mesopotámicos*, Ed. Cátedra, 2013
- **C. W. Ceram**, *Dioses, tumbas y sabios*, Ed. Booket, 2017
- **Federico Lara Peinado**, *Mitos De La Antigua Mesopotamia: Héroes, dioses y seres fantásticos*, Ed. Dilema, 2017